

– fyrir íslenska verslun

Alþingi
Erindi nr. **P 136/425**
komudagur **11.12.2008**

Nefndarsvið Alþingis
B.t. Kristjana Benediktsdóttir
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 11. desember, 2008

Efni: Umsögn FÍS um frumvarp til laga um skattlagningu á kolefnisvinnslu

I. Almenn

Vísað er til erindis háttvirtar efnahags- og skattanefndar Alþingis dagsett 10. desember 2008 þar sem óskað er umsagnar FÍS um frumvarp til laga um skattlagningu á kolefnisvinnslu.

FÍS gerir ekki athugasemdir við frumvarpið.

II. Annað

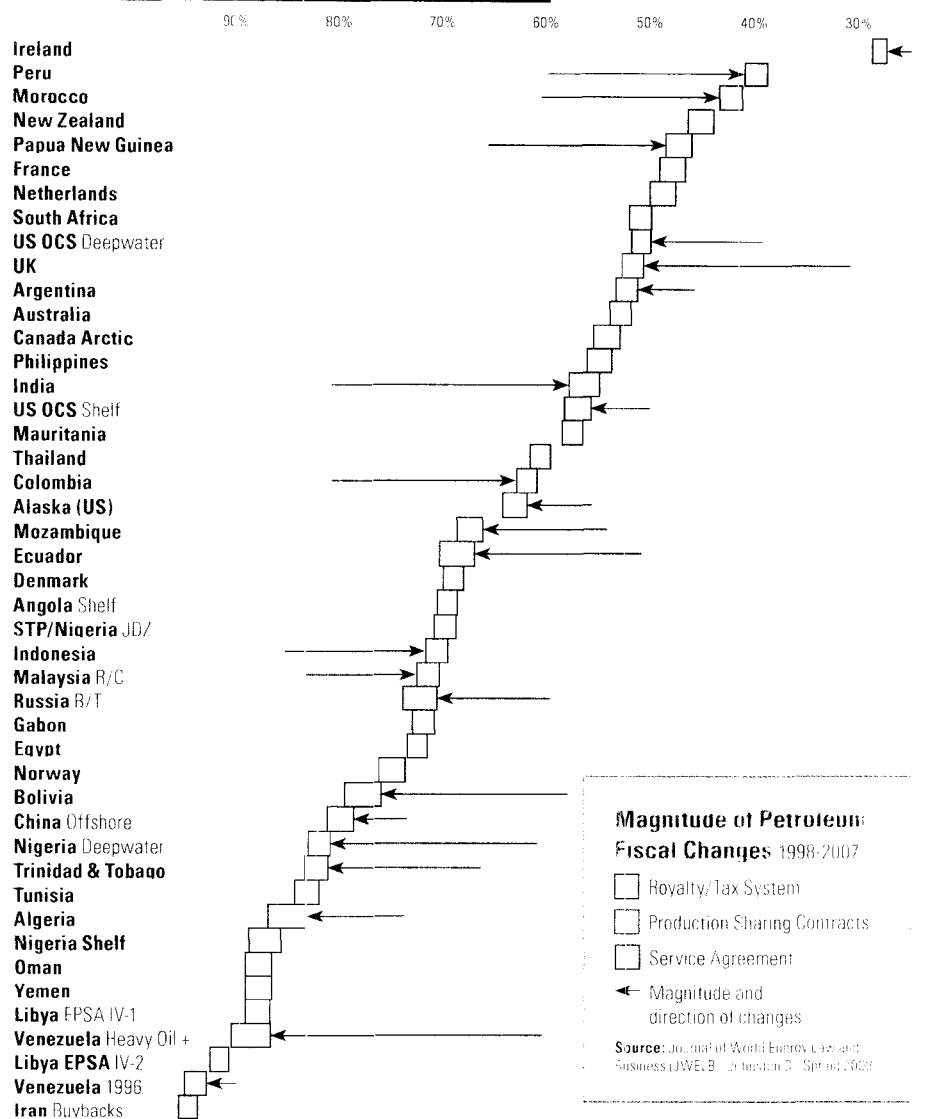
Að lokum áskilur FÍS sér rétt til að koma frekari athugasemdum á framfæri á síðari stigum.

Félagið lýsir sig jafnframt reiðubúið til að funda um efnið sé þess óskað.

Virðingarfyllt

Páll Rúnar Mikael Kristjánsson hdl.
Lögfræðingur Félags Íslenskra Stórkaupmanna
Netfang: pall@fis.is

Figure 3: Government Take for Oil

the maximum share of revenues that the consortium can receive in any other working interest in any accounting period. It may be limited by government royalties and/or production limit and profit oil split. In a royalty tax system without a cost recovery limit, the royalty is the only revenue guarantee. In that case the royalty rate and AGR is limited by the royalty. In most royalty systems, given accounting period, the limit to the amount of revenue a company may take and therefore also have no taxable income.

However, this is also true of PSCs with direct taxes.

PSCs with a cost recovery limit guarantee the NOC a share of profit oil every accounting period because a certain percentage of production is always forced through the profit oil split. Thus both royalties and cost recovery limits guarantee the government a share of production or revenues regardless of whether or not true economic profits are generated.

ERR/AGR calculations require a simple assumption—that expenditures and/or deductions in a given accounting period (relative to gross revenues)

Minnisblað

Efni: Umræðupunktur um skattlagningu kolvetnisframleiðslu

Til: Efnahags- og skattanefndar.

Frá: Fjármálaráðuneytinu

Hversu mikil vinnsla eru 10 milljónir tunna?

Óvíst er að vinnsla upp á 10 milljónir tunna eða 27.397 tonnur á dag skili hagnaði ef sú framleiðsla er ekki í tengslum við aðra framleiðslu á nálægu svæði. Þannig má ætla að ef ekki er kolvetni í meira magni á nálægum slóðum sé óraunhæft að ætla að svæði þar sem vinnsla kolvetnis er undir 10 milljón tunnum á ári skilaði hagnaði. Þó má benda á að í Noregi eru vinnslustaðir þar sem kolvetnisvinnslan er undir 10 milljónir tunna á ári en sú vinnsla skilar engu að síður hagnaði. Í slíkum tilvikum er um að ræða svæði sem samnýta þá ýmsa þætti með öðrum stærri vinnslustöðum, t.d. leiðslur og hafstöðvar. Reikna má með að svipað gildi um framleiðslu á Drekasvæðinu. Þrátt fyrir þetta er rétt að árétt að 10 milljón tonnur af olíu eru talsverð verðmæti, þ.e.a.s. 500 milljón bandaríkjadalir þegar olíuverðið er 50 dollarar á hverja tunnu. Miðað við núverandi gengi (1 USD = 115 ISK) þá er brúttóverð 10 milljón tunnan u.þ.b. fjórðungur af árlegum útgjöldum ríkissjóðs. Eftir 10 milljón tonnur fer vinnslugjaldið rólega af stað en vex nokkuð hratt með aukinni vinnslu.

Hvað er raunhæft að mikil vinnsla fari fram á einu svæði?

Eins og komið hefur fram áður er engin leið að áætla hvort eða hversu mikið af kolvetni er að finna á Drekasvæðinu. Til þess að hafa einhver viðmið má nefna að í Noregi er stærsta vinnslustöðin, Ekofisk, að framleiða rúmar 82 milljónir tunnur af olíu á ári en flestar vinnslustöðvarnar framleiða mun minna og allt niður í 365 þúsund tonnur á ári. Í skýrslu iðnaðarráðuneytisins um kolvetnisvinnslu á Drekasvæðinu eru sviðsmyndir sem gera ráð fyrir að hámarksvinnsla úr einu svæði sé um 63 milljón tonnur á ári og það miðað er við að viðkomandi svæði sé klárað á 10 árum.

Er vinnslugjaldið frádráttabær rekstrarkostnaður?

Í skilningi laga um tekjuskatt er vinnslugjaldið frádráttabært sem rekstrarkostnaður eins og aðrir skattar sem eru lagðir á framleiðslu. Sem dæmi má um slík frádráttabær gjöld má nefna iðnaðarmálagjald og ýmis aðstöðugjöld sem lögð eru á viðkomandi fyrirtæki. Frumvarpið miðar við að annað hvort sé greitt framleiðslugjald eða kolvetnisskattur. Á því ári sem kolvetnisskatturinn tekur við skoðast greitt framleiðslugjald sem staðgreiðsla upp í kolvetnisskattinn fyrir viðkomandi skattár. Í frumvarpinu er sérstaklega tekið fram að við ákvörðun á gjaldstofni kolvetnisskatts sé ekki heimilt að draga frá vinnslugjald sbr. a-lið 2. mgr. 12. gr. frumvarpsins.

Eru fyrningareglur skv. frumvarpinu óhagstæðar fyrir kolvetnisvinnslufyrirtæki?

Í umræðum um frumvarpið á fundi nefndarinnar 16. desember sl. gætti missskilnings í umræðum um fyrningu á stofnkostnaði vinnslufyrirtækja. Um frádrátt frá skattskyldum rekstrartekjum við ákvörðun á skattstofni kolvetnisskatts er fjallað í 11. gr. frumvarpsins. Þar kemur fram að heimilt er að draga frá skattskyldum rekstrartekjum niðurfærslu eigna skv. 32. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt. Ráðuneytið telur að þær reglur séu mjög ívilnandi fyrir kolvetnisvinnslufyrirtæki enda heimilar greinin að stofnkostnaðurinn, t.d. vegna

tilraunavinnslu og rannsókna, sé ýmist gjaldfærður í einu lagi þegar tekjuöflun hefst eða með jöfnum fjárhæðum á fimm árum.

Kallar kolvetnisframleiðsla á breytingar á öðrum lögum sem eru á forræði fjármálaráðuneytisins?

Eins og fram kemur í athugasemdum við frumvarpið er miðað við að tillögur að breytingum á lögum nr. 90/2003, um tekjuskatt, og lögum nr. 50/1988, um virðisaukaskatt, verði lagðar fyrir Alþingi næstkomandi vor. Styrkja þarf gildissvið laga nr. 90/2003, þannig að þau taki til allra aðila sem starfa á landgrunninu (t.d. fyrir utan 200 sjómílur) og aðlaga fyrningareglur að kolvetnisstarfsemi. Einnig þarf að taka ákvörðun um það hvort að þessi starfsemi sé virðisaukaskattskyld eða hvort hún sé undanþegin virðisaukaskatti en slík leið var farin í Noregi.

Skattlagning kolvetnisvinnslu

Yfirlit yfir helstu atriði frumvarps um skattlagningu
kolvetnisvinnslu (Þskj. 281 – 208. mál.)
Desember 2008

Þórður Reynisson, lögfræðingur.

Markmið frumvarpsins

- Að ríkinu verði tryggð ásættanleg hlutdeild í þeim hagnaði sem fellur til vegna nýtingar á takmarkaðri auðlind í eigu þjóðarinnar.
- Að Ísland verði í skattalegu tilliti samkeppnishæft við nágrannaríki okkar.
- Að skattlagning kolvetnisvinnslu á Íslandi verði einföld og skilvirk.

Skattlagning kolvetnisframleiðslu.

- Starfsemi kolvetnisvinnslu verulega frábrugðin annarri starfsemi.
- Almennt má skipta skattlagningu á þessari starfsemi í þrjá meginflokka:
 - Svæðisgjöld
 - Vinnslugjald
 - Skatt af hagnaði
- Vinnslufyrirtækið nýtir óafturkræfa auðlind í eigu þjóðarinnar.

Gildissvið og skattskylda

- Viðtækt gildissvið og getur tekið til vinnslu fyrir utan 200 sjómílur.
- Skattskyldir aðilar eru leyfishafar og allir aðrir sem taka með beinum hætti þátt í vinnslunni.
- Skattskylda skv. frumvarpinu hefur ekki áhrif á aðra skatta eða gjöld.

Vinnslugjald eða kolvetnisiskattur

- Skattskyldir aðilar greiða annað hvort vinnslugjald eða kolvetnisiskatt sbr. 9. gr.:

“Þegar skattskyldur hagnaður aðila skv. 3. gr. nær 20% af skattskyldum rekstrartekjum hans á heilu skattári skal á þann hagnað lagður sérstakur kolvetnisiskattur sem kemur í stað vinnslugjalds hjá þeim sem það hafa greitt”

Vinnslugjald

- Greitt er vinnslugjald af því kolvetni sem nýtt er úr auðlindinni á hverju ári umfram 10 millj. tunna.

Unnið magn (millj. tunna)	10	20	30	40	60	80	100	120	150	200
Gjaldhiutfall vinnslugjalds	0%	5%	10%	15%	25%	35%	45%	55%	70%	95%

- Gjaldið miðast við verðmæti unnins magns skv. viðmiðunarverði.
- Tryggir að ekki sé framleitt mikið magn úr auðlindinni án afgangis til ríkisins

Kolvetnisskattur

- Lagður á þegar hagnaður nær meira en 20% af skattskyldum rekstrartekjum.
- Kolvetnisskatturinn tekur því ekki mið af framleiðslu.
- Sérstök ákvæði um frádrátt taka mið af lögum og reynslu nágrannalanda okkar.

Ýmis önnur atriði

- Almennt má segja að þar sem þessu frumvarpi sleppir gildi lög nr. 90/2003, um tekjuskatt.
- Með frumvarpinu er miðað við að hvert svæði verði skattlagt sérstaklega (e. ring fence).
- Ekki er ráðlegt að gera stórfelldar breytingar á skattaumhverfinu eftir að leyfin hafa verið boðin út (15. janúar 2009).
- Lagt er til að frumvarpið taki gildi 1. janúar nk.

Takk fyrir!

Fjármálaráðuneytið
Efnahagsskrifstofa

17. desember 2008.

Nokkur orð um tekjur skattlagningu og efnahagsleg áhrif kolvetnisvinnslu á Drekasvæðinu.

1. Skattlagning

Hér verður velt upp nokkrum spurningum um skattlagninguna sem lögð er til í frumvarpi um skattlagningu kolvetnisvinnslu. Aðallega var litið til skattlagningar Norðmanna og skattalaga Færeyja vegna kolvetnisvinnslu. Það er fyrst til þess að líta Íslenska ríkið ætlar ekki að taka þátt í kostnaði sem til fellur við leit að olíu og gasi á Drekasvæðinu. Þar er um að ræða kostnað sem getur hæglega hlaupið á tugum milljarða og ekkert af því endurheimtist nema til vinnslu komi. Þetta þýðir beinlínis að ef ætlunin er að vera með skattlagningu sem í heildina er ekki hærri en tíðkast t.d. í Noregi, þá þarf álagningin miðað við góðan hagnað að vera talsvert undir því sem tíðkast í Noregi. Það er sérstaklega nærtækt að bera okkur saman við Noreg því Drekasvæðið nær að norskri efnahagslögsögu og hluti svæðisins fellur undir sérstakan samning Íslands og Noregs, m.a. um tekju og kostnaðarskiptingu vegna kolvetnisvinnslu. Að þessu leiti er Ísland í beinni skattasamkeppni við Noreg því einn kostur olíufélaga til að afla sér meiri vitneskju um Drekasvæðið er að biðja þar til Noregur leyfir leit sín megin, og fá þar með ábyrgð Norska ríkisins á stórum hluta leitarkostnaðar, sem kann auk þess að veri lægri Noregsmegin vegna minna sjávardýpis. Slík bið gæti verið Íslandi dýrkeypt. Engin leið er að segja hve langt er þangað til Norðmenn opna svæðið sín megin eða fá nokkurn til að leita þar, það verður þó ekki á næstu tveimur árum. Við það má bæta að olíufundur Noregsmegin myndi auka metin líkindi á olíu Íslandsmegin og þar með líkurnar á því að Norðmenn ákveði að nýta sér hlutdeildarheimildir sína á sameiginlega svæðinu. Eins og staðan er nú þarf Noregur að ákveða hvort þeir hyggist virkja samnýtingarrétt sinn í þeim leyfum sem úthlutað verður á sameiginlega svæðinu Íslandsmegin, en það mun þá kalla á talsverð útgjöld af þeirra hálfu í þágu leitar.

Skattlagningin sem lögð er til í frumvarpinu er í samræmi við stefnumörkun ríkisstjórnar um að beitt verði framleiðslugjaldi sem sérstakur skattur leysi af hólmi þegar hagnaður er mikill. Að skattkerfið verði samkeppnisfært við nágrannana. Að auki er lagt til grundvallar eftirfarandi:

- Leitarkostnaður er á ábyrgð leyfishafa. Leitarkostnaður er eins og annar kostnaður frádrættarbær frá tekjum, ef til vinnslu kemur.
- Afskriftarreglur eru þær sömu og tíðkast fyrir önnur fyrirtæki á Íslandi.

Erfitt er að meta hvort áhættuhlutlaust olíufélag myndi komast að svipaðri niðurstöðu varðandi spurninguna um olíuleit eða ekki olíuleit hvort heldur notast væri við íslenskar eða norskar reglur ef olíuverðið er USD 50 – 80. Margar breytur eru í spilinu:

- Leitarkostnaður: Mjög óviss, ræðst af eftirspurn eftir dýrum sérhæfðum búnaði, s.s. leitarskipum og borskipum. Kostnaður og eftirspurn eykst með hærri olíuverði.
- Stofnfjárfesting og uppsetning vinnslubúnaðar (að miklu leiti á hafsbotni) o.s.frv.: Hér gildir það sama og varðandi leitarkostnað.

- Kostnaður fjármagns, þetta er spurning um vexti.
- Vinnslukostnaður: Hár svo langt út í sjó og svo miklu dýpi, þó það sé ekki tæknileg fyrirstaða.
- Olíuverð: mikil óvissa tengist spám um olíuverð en spurningin er að hluta til um hvaða olíuverð stóru olíufélögin nota sem viðmið við ákvarðantöku um verkefni.
- Hvaða líkindi telur olíufélag að séu á fundi.

Ef til þess kemur að hagnaður af vinnslunni verði mikill, þá er ljóst að íslenska kerfið er talsvert hagstæðara fyrir olíuvinnsluðilann en það Norska enda jaðarskattur vegna hagnaðar talsvert lægri í íslenska kerfinu. Það má því segja að það kosti talsvert að taka ekki þátt í leitarkostnaði ef vel gengur. Það er mikilvægt að hafa í huga að það er í raun engin ein besta lausn í þessu, heldur ræðst skattlagning kolvetnisvinnslu af aðstæðum á hverju svæði á hverjum tíma. Með tímanum eykst vitneskja um auðlindirnar á tilteknu svæði og með því fæst meiri víska um það skattlagningarsvigrúm sem til staðar er. Þannig er það alvanalegt að skattlagningu sé breytt, ýmist að formi til, eða hækkunar eða lækkunar á svæðum sem ekki hefur verið úthlutað til leitar og vinnslu þegar víska eða óvíska eykst. Aðilarnir hinum megin við borðið þ.e.a.s. olíufélögin þurfa að taka þetta með í reikningin þegar kemur að umsókn um leitar eða vinnsluleyfi. M.ö.o. mega olíufélög allt eins búast við óhagstæðari skattkjörum síðar af þá erum komin fram traustari vitneskja um olíubirgðir í jarðskorpunni.

Nokkrar spurningar og svör:

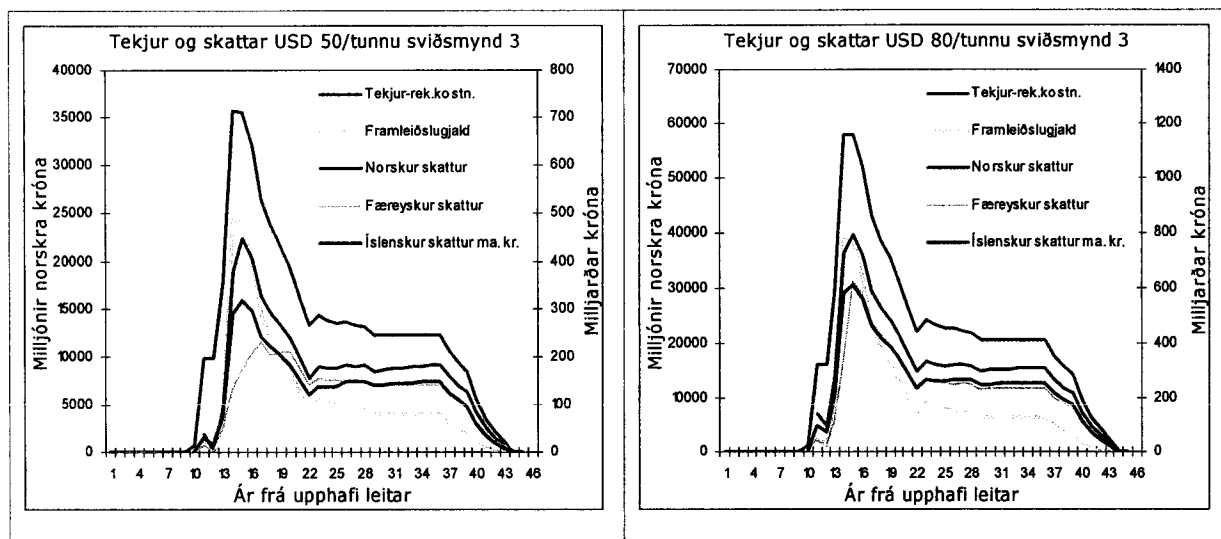
1. Af hverju er hallatalan í framleiðslugjaldsferlinum 0,5 en ekki t.d. 0,3 eða 0,7? Svar: Í raun er ekki um heilaga tölu að ræða. Hún þarf hinsvegar að vera nokkuð há þannig að í henni felist hvati til að sýna hagnað ef vinnslumagn er orðið nokkurt. Í raun er ætlunin sú að vinnsluðilar sýni hagnað og greiði kolvetnisskatt.
2. Af hverju er hallatalan 0,55 í kolvetnisskattsferlinum? Svar: Ef um hærri tölu er að ræða verður íslenska kerfið ekki samkeppnishæft við það norska. Ef óskað væri eftir hærri jaðarskatti við sérstakan óvæntan ofurhagnað þyrfti, breyta kolvetnisskattsferlinum ofan við u.þ.b. 80% hagnað. Það er rétt að benda sérstaklega á það að hagnaður fyrir skatta er ekki sá sami í norska og íslenska kerfinu. Vegna ólíkra afskrifta- og frádráttarreglna telur hver prósentu í íslenskri kolvetnisskattlagningu hagnaðar meira en í norsku kerfi.

Hvað færeyska skattkerfið varðar þá er það í flestum tilfellum mildara en það íslenska sérílagi ef olíuverð er ekki þeim mun hærra. Á þessari stundu er rökréttara að líta sérstaklega til Noregs vegna áðurnefndra þátta. Þeir hafa enda mikla og beina reynslu af öllum hliðum olíuvinnslu og skattlagningar en það sama er ekki hægt að segja um Færeyinga að svo stöddu, hvað sem síðar verður t.d. ef einhverntíman kemur til olíuvinnslu á mörkum efnahagslögsögu Íslands og Færeyja.

Til að gefa hugmynd um tekju- og skattaflæði í sviðsmyndum sem skoðaðar voru í skýrslu Iðnaðarráðuneytisins um olíuleit og vinnslu á Drekasvæðinu er gagnlegt að sýna á mynd tekjur og skatta eins og lagðir eru til í frumvarpinu ásamt skattgreiðslum sem myndu falla til í Noregi og Færeyjum.

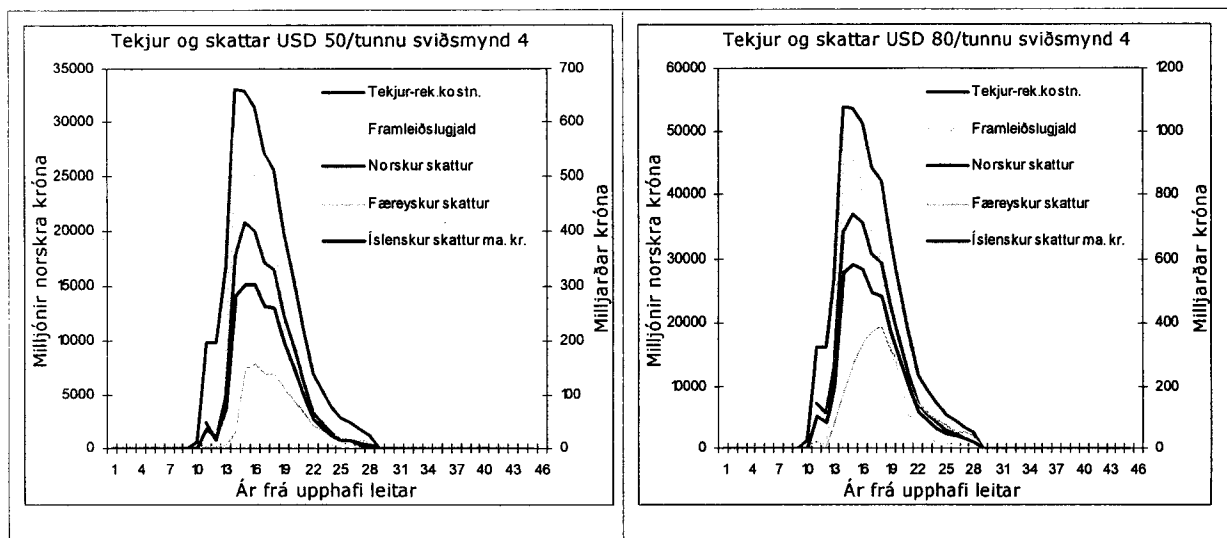
Til grundvallar eru eftirfarandi forsendur: 6,5 norskar krónur á dollar og 20 íslenskar krónur fyrir hverja eina norska. Tap og afskriftirreikningur er uppfærður með 5% í útreikningi norskra skatta

sem leiðir til eilítils vanmats á skattgreiðslum miðað leyfilega uppfærslu undanfarin 6 ár. Leitar, fjárfestingar og rekstrarkostnaður er í þessum dæmum óbreyttur (í norskum krónum) frá skýrslu Iðnaðarráðuneytins. Leiddar hafa verið líkur að því að þessir kostnaðarliðir hafi stórhækkað vegna aukinnar eftirspurnar eftir búnaði til leitar og vinnslu við mikið dýpi líkt og er á Drekasvæðinu. Nú er útlit fyrir að olíuverðið verði nokkru lægra næstu misserin en verið hefur upp á síðkastið og gæti það haldið aftur af hækkun þessara kostnaðarliða á næstunni. Engu að síður má ætla að hagnaður og þar með skatttekjur séu ofátlaðar í þeim útreikningum sem sýndir eru á myndum fyrir neðan.

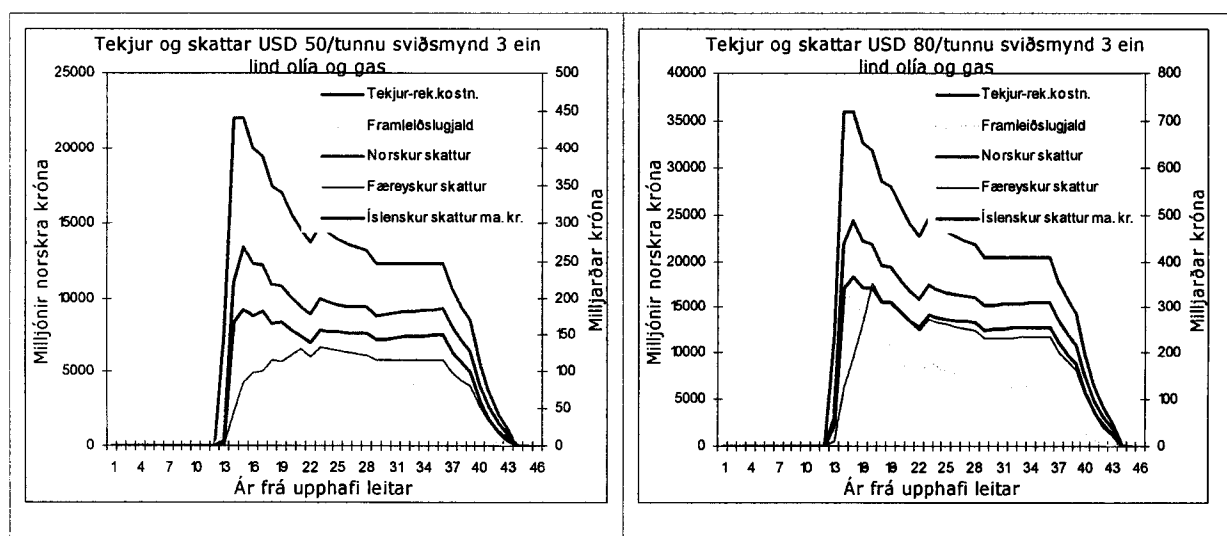
Við skoðum eina útgáfu af sviðsmynd 3, miðað við annars vegar 50 dollara á olíutunnu og hinsvegar 80 dollara á tunnu. Í þessari útgáfu af sviðsmynd 3 er um að ræða tvær olíulindir og eina gaslind. Vinnslutími olíulindanna er mun styttri en gaslindarinnar. Á ári 22 er olían að klárast og nær einvörðungu er um gas að ræða eftir það. Þó að tekjur virðist vera býsna miklar er margt sem bendir til að ekki borgi sig að vinna olíuna við olíuverð undir þeim sem sýnd eru, því kostnaðurinn er einnig mjög hár og sést ekki nema óbeint á myndunum þar með stór hluti hans fellur til áður en vinnsla hefst.

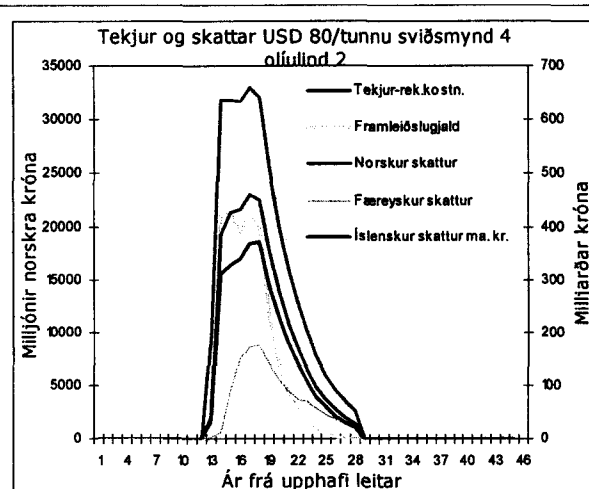
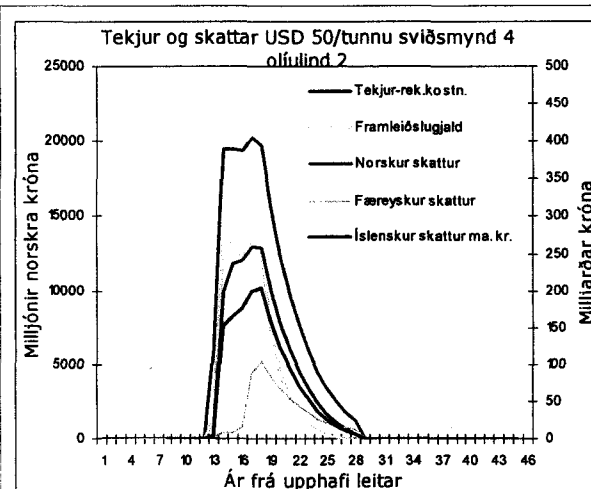
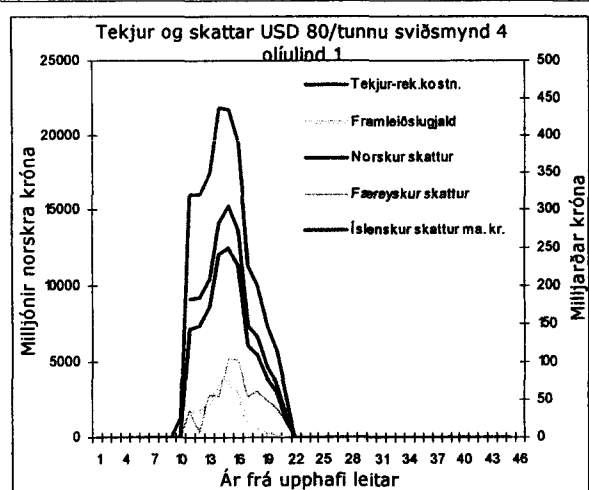
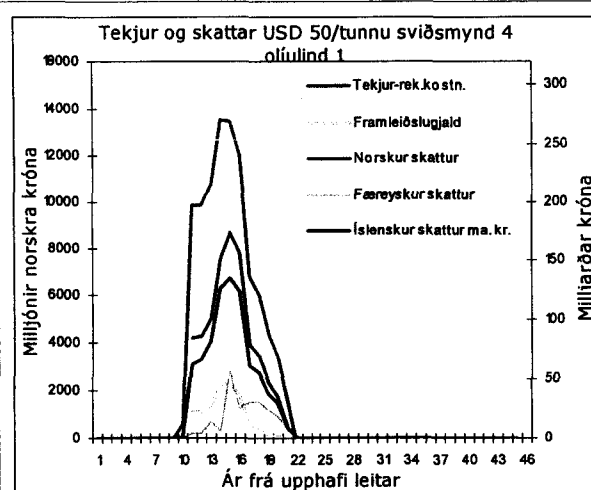
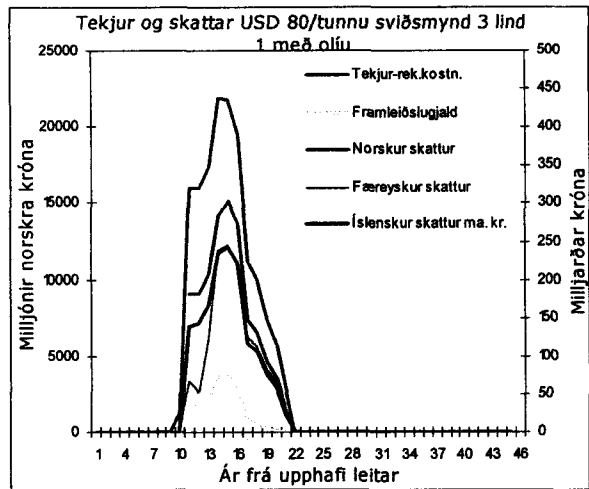
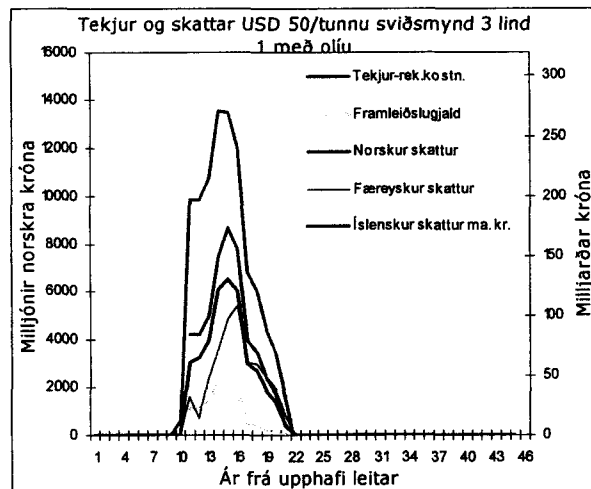
Næst skoðum við sviðsmynd 4, sem er ekki ósvipuð sviðsmynd 3. Hér eru tvær olíulindir. Í annari lindinni er einnig gas en það er ekki unnið heldur dælt aftur í lindina. Í þessari sviðsmynd er sá möguleiki fyrir hendi að gasið sé unnið miklu síðar. Í þessu dæmi gildir ennþá frekar en í sviðsmynd þrjú að þrátt fyrir háar tekjur, þá er ekki líklegt að vinnsla borgi sig ef verðið er undir þeim sem sýnd eru. Hér sést enn betur hve stutt olíuskeið Íslands gæti mögulega staðið ef á annað borð verður nokkuð sem hægt er að nefna því nafni.

Þess má geta að íslenskir skattar eru að núvirði í þessum dæmum töluvert undir þeim norsku, að sama skapi eru íslensku skattarnir heldur hærri en þeir færeysku (ekki sýndir á myndum), þó að hámarks jaðarskattur færeyska olúskattkerfisins sé nálægt hámarks jaðarskatti íslenska kerfisins. Reyndar eru teknir talsvert minni skattar í færeyska kerfinu en því íslenska þegar olúverðið er lágt. Þegar olúverð er komið í 80 dollara miðað við sviðsmynd 3 og 120 dollara í sviðsmynd 4 er útkoman í færeyska kerfinu á hverju ári farin að nálgast þá íslensku. Færeyska kerfið teygir sig síðar og minna inn í hagnaðartoppinn á vinnslunni eftir því sem olúverðið er lægra og er að því leyti hagstæðara olúvinnslunni við þær aðstæður.

Til að fá örlítið betri mynd af skattheimtunni er einnig forvitnilegt að skoða útkomuna í sviðsmyndum 3 og 4 ef lindirnar eru aðskildar. Á þeim myndum sést greinilega að þó jaðarskattur í íslenska kerfinu sé talsvert lægri en hjá Norðmönnum leiðir það ekki endilega til lægri skattgreiðslna í öllum tilvikum. Þar kemur jafnframt í ljós að ef ekki er þeim mun meiri hagnaður af vinnslu þá gefur færeyska kerfið lítið í aðra hönd fyrir ríkið.

2. Efnahagsáhrif

Titillinn vísar sérstaklega til Drekasvæðisins, því staðsetning þess svo langt frá landi ásamt sjávardýpi hefur afgerandi áhrif á kostnað við kolvetnisvinnslu og líkindi þess að umtalsverð atvinnustarfssemi og innviðir þróist á Íslandi í tengslum við hana.

Í stórum dráttum má segja að möguleg efnahagsumsvif á Íslandi í tengslum við vinnslu á Drekasvæðinu spanni allt frá því að vera nær engin og upp í það eða vera grundvöllur mikillar atvinnustarfssemi hér á landi. Á öðrum endanum á þessu rófi er sá möguleiki að engin leit fari fram og/eða hvorki gas né olía finnst í vinnsluhæfu magni. Við þessar kringumstæður verður olíuvinnsla á Drekasvæðinu forvitnileg neðanmálsathugasemd í hagsögu Ísland. Á hinum endanum er a.m.k. fræðilega séð stórtæk olíu og/eða gasvinnsla sem gæti staðið marga áratugi, jafnvel langt inná seinni helming aldarinnar. Um leið er ekki sjálfgefið að um stórfellda atvinnustarfssemi verði að ræða jafnvel þó mikið magn olíu finnst. Svæðið er svo langt frá landi að það er alls ekki víst að afurðirnar taki nokkurn tíma land á Íslandi. Óhjákvæmilega yrðu engu að síður nokkur umsvif vegna birgða, varahluta, mannahalds, eftirlits og björgunarviðbúnaðar. Þar fyrir utan er það undir hagsmunum vinnslunnar komið, sem ræðst m.a. af vinnslutækni hvort og hversu mikil umsvifm verða á Íslandi.

Í skýrslu Iðnaðarráðuneytisins um **Olíuleit á Drekasvæði við Jan Mayen-hrygg** er kafli frá fjármálaráðuneytinu um efnahagsleg áhrif af olíuvinnslunni. Til að vinna þann kafla voru nokkrar sviðsmyndir metnar með tilliti til áhrifa á þjóðarbúskapinn. Slíkt mat er tímafrekt og þó að aðstæður séu nú margar breyttar er ekki víst að það breyti þjóðhagsmatinu að ráði.

Ef af kolvetnisvinnslu með hagnaði verður en án mikilla umsvifa í landi, er spurningin um efnahagsáhrif ekki ólík því að spyrja spurninga eins og: Hvað gerist ef 50 milljarðar króna detta af hinnum ofan á hverju ári í áratug og síðan ekki söguna meir? Hvað ef það væru 100 milljarðar á ári í 20 ár? Ef ríkissjóður væri stórskuldugur við þessar aðstæður væri líklega skaðlítið að nota svona fé til að borga eitthvað af þeim. Að öðrum kosti er þörf á mótvægisaðgerðum til hleypa ekki nema litlu broti af slíkum hagnaði inn í íslenska hagkerfið á hverjum tíma. Neikvæð efnahagsáhrif af mikilli arðsemi í einni útflutningsgrein þjóðarbúskaparins umfram innlendar sem ekki er hamin, leiðir til svokallaðrar “hollenskrar veiki”, þ.e.a.s. raungengi hækkar umfram það sem er lífvænlegt fyrir ýmsa aðra starfsemi, sem leggst þá af. Síðan blasa við stórfelld efnahagsvandamál ef/þegar auðlindaarðurinn minnkar. Það er talsvert um að auðlindarenta sé að stórum hluta komið fyrir í sjóði, sem fjárfestir þá að mestu leiti utan landamæra, til nota í litlum mæli einkanlega þegar illa árar heima fyrir.

Eins og oft hefur verið gerð grein fyrir þá eru skiptar skoðanir um hversu mikils virði kolvetni á Drekasvæðinu geti verið. Til að menn átti sig á því hvað er þar um að ræða eru þær sviðsmyndir sem notaðar eru í áður nefndri skýrslu Iðnaðarráðuneytisins með eftirfarandi heildarmagn kolvetnis í olíutunnuígildum:

	Sviðsmynd 1	Sviðsmynd 2	Sviðsmynd 3	Sviðsmynd 4
olíutunnufildi	0	450 milljón	2000 milljón	900 milljón
Virði (50 SD)	0	22 ma USD	100 ma	45 ma
Virði (80 USD)	0	36 ma USD	160 ma	72 ma

Tekjur ríkisins geta numið tugum prósentu af heildarvirði í hverri sviðsmynd, því hærri prósentu sem hagnaður er meiri. Við góð skilyrði og þökkalegt vinnslumagn var norska ríkið t.a.m. að fá í sinn hlut 50 % af veltu olíufélagsins ENI árið 2007. Ólíklegt er að íslenska ríkið fái svo mikið í sinn hluta af vinnslu á Drekasvæðinu, nema olíuverð fari aftur yfir 100 bandaríkjadali tunnan.

Heyrst hafa hugmyndir um að á svæðinu gætu mögulega verið 10 milljarðar tunna af olíu og annað eins af gasi. Í því tilfelli mætti margfalda sviðsmynd 3 í töflunni að ofan með 10.

Fjármálaráðuneytið
Efnahagsskrifstofa

15. desember 2008.

Nokkur orð um tekjur skattlagningu og efnahagsleg áhrif kolvetnisvinnslu á Drekasvæðinu.

1. Skattlagning

Hér verður velt upp nokkrum spurningum um skattlagninguna sem lögð er til í frumvarpi um skattlagningu kolvetnisvinnslu. Aðallega var litið til skattlagningar Norðmanna og skattalaga Færeyja vegna kolvetnisvinnslu. Það er fyrst til þess að líta Íslenska ríkið ætlar ekki að taka þátt í kostnaði sem til fellur við leit að olíu og gasi á Drekasvæðinu. Þar er um að ræða kostnað sem getur hæglega hlaupið á tugum milljarða og ekkert af því endurheimtist nema til vinnslu komi. Þetta þýðir beinlínis að ef ætlunin er að vera með skattlagningu sem í heildina er ekki hærri en tíðkast t.d. í Noregi, þá þarf álagningin miðað við góðan hagnað að vera talsvert undir því sem tíðkast í Noregi. Það er sérstaklega nærtækt að bera okkur saman við Noreg því Drekasvæðið nær að norskri efnahagslögsögu og hluti svæðisins fellur undir sérstakan samning Íslands og Noregs, m.a. um tekju og kostnaðarskiptingu vegna kolvetnisvinnslu. Að þessu leiti er Ísland í beinni skattasamkeppni við Noreg því einn kostur olúfélaga til að afla sér meiri vitneskju um Drekasvæðið er að bíða þar til Noregur leyfir leit sín megin, og fá þar með ábyrgð Norska ríkisins á stórum hluta leitarkostnaðar, sem kann auk þess að veri lægri Noregsmegin vegna minna sjávardýpis. Slík bið gæti verið Íslandi dýrkeypt. Engin leið er að segja hve langt er þangað til Norðmenn opna svæðið sín megin eða fá nokkurn til að leita þar, það verður þó ekki á næstu tveimur árum. Við það má bæta að olúfundur Noregsmegin myndi auka metin líkindi á olíu Íslandsmegin og þar með líkurnar á því að Norðmenn ákveði að nýta sér hlutdeildarheimildir sína á sameiginlega svæðinu. Eins og staðan er nú þarf Noregur að ákveða hvort þeir hyggist virkja samnýtingarrétt sinn í þeim leyfum sem úthlutað verður á sameiginlega svæðinu Íslandsmegin, en það mun þá kalla á talsverð útgjöld af þeirra hálfu í þágu leitar.

Skattlagningin sem lögð er til í frumvarpinu er í samræmi við stefnumörkun ríkisstjórnar um að beitt verði framleiðslugjaldi sem sérstakur skattur leysi af hólmi þegar hagnaður er mikill. Að skattkerfið verði samkeppnisfært við nágrannana. Að auki er lagt til grundvallar eftirfarandi:

- Leitarkostnaður er á ábyrgð leyfishafa. Leitarkostnaður er eins og annar kostnaður frádrættarþær frá tekjum, ef til vinnslu kemur.
- Afskriftarreglur eru þær sömu og tíðkast fyrir önnur fyrirtæki á Íslandi.

Erfitt er að meta hvort áhættuhlutlaust olúfélag myndi komast að svipaðri niðurstöðu varðandi spurninguna um olúleit eða ekki olúleit hvort heldur notast væri við íslenskar eða norskar reglur ef olúverðið er USD 50 – 80. Margar breytur eru í spilu:

- Leitarkostnaður: Mjög óviss, ræðst af eftirspurn eftir dýrum sérhæfðum búnaði, s.s. leitarskipum og borskipum. Kostnaður og eftirspurn eykst með hærri olúverði.
- Stofnfjárfesting og uppsetning vinnslubúnaðar (að miklu leiti á hafsbotni) o.s.frv.: Hér gildir það sama og varðandi leitarkostnað.

- Kostnaður fjármagns, þetta er spurning um vexti.
- Vinnslukostnaður: Hár svo langt út í sjó og svo miklu dýpi, þó það sé ekki tæknileg fyrirstaða.
- Olíuverð: mikil óvissa tengist spám um olíuverð en spurningin er að hluta til um hvaða olíuverð stóru olíufélögin nota sem viðmið við ákvarðantöku um verkefni.
- Hvaða líkindi telur olíufélag að séu á fundi.

Ef til þess kemur að hagnaður af vinnslunni verði mikill, þá er ljóst að íslenska kerfið er talsvert hagstæðara fyrir olíuvinnsluaðilann en það Norska enda jaðarskattur vegna hagnaðar talsvert lægri í íslenska kerfinu. Það má því segja að það kosti talsvert að taka ekki þátt í leitarkostnaði ef vel gengur. Það er mikilvægt að hafa í huga að það er í raun engin ein besta lausn í þessu, heldur ræðst skattlagning kolvetnisvinnslu af aðstæðum á hverju svæði á hverjum tíma. Með tímanum eykst vitneskja um auðlindirnar á tilteknu svæði og með því fæst meiri víska um það skattlagningarsvigrúm sem til staðar er. Þannig er það alvanalegt að skattlagningu sé breytt, ýmist að formi til, eða hækkunar eða lækkunar á svæðum sem ekki hefur verið úthlutað til leitar og vinnslu þegar víska eða óvíska eykst. Aðilarnir hinum megin við borðið þ.e.a.s. olíufélögin þurfa að taka þetta með í reikningin þegar kemur að umsókn um leitar eða vinnsluleyfi. M.ö.o. mega olíufélög allt eins búast við óhagstæðari skattkjörum síðar af þá erum komin fram traustari vitneskja um olíubirgðir í jarðskorpunni.

Nokkrar spurningar og svör:

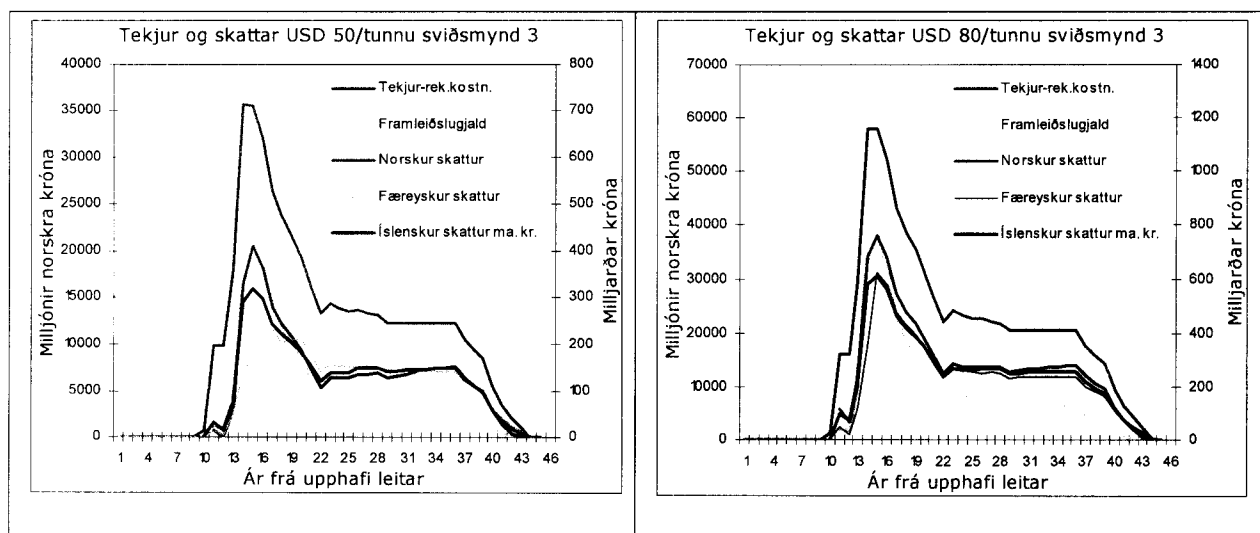
1. Af hverju er hallatalan í framleiðslugjaldsferlinum 0,5 en ekki t.d. 0,3 eða 0,7? Svar: Í raun er ekki um heilaga tölu að ræða. Hún þarf hinsvegar að vera nokkuð há þannig að í henni felist hvati til að sýna hagnað ef vinnslumagn er orðið nokkurt. Í raun er ætlunin sú að vinnsluaðilar sýni hagnað og greiði kolvetnisskatt.
2. Af hverju er hallatalan 0,55 í kolvetnisskattsferlinum? Svar: Ef um hærri tölu er að ræða verður íslenska kerfið ekki samkeppnishæft við það norska. Ef óskað væri eftir hærri jaðarskatti við sérstakan óvæntan ofurhagnað þyrfti, breyta kolvetnisskattsferlinum ofan við u.þ.b. 80% hagnað. Það er rétt að benda sérstaklega á það að hagnaður fyrir skatta er ekki sá sami í norska og íslenska kerfinu. Vegna ólíkra afskrifta- og frádráttarreglna telur hver prósentu í íslenskri kolvetnisskattlagningu hagnaðar meira en í norsku kerfi.

Hvað færeyska skattkerfið varðar þá er það í flestum tilfellum mildara en það íslenska sérílagi ef olíuverð er ekki þeim mun hærra. Á þessari stundu er rökréttara að líta sérstaklega til Noregs vegna áður nefndra þátta. Þeir hafa enda mikla og beina reynslu af öllum hliðum olíuvinnslu og skattlagningar en það sama er ekki hægt að segja um Færeyinga að svo stöddu, hvað sem síðar verður t.d. ef einhverntíman kemur til olíuvinnslu á mörkum efnahagslögsögu Íslands og Færeyja.

Til að gefa hugmynd um tekju- og skattaflæði í sviðsmyndum sem skoðaðar voru í skýrslu Iðnaðarráðuneytisins um olíuleit og vinnslu á Drekasvæðinu er gagnlegt að sýna á mynd tekjur og skatta eins og lagðir eru til í frumvarpinu ásamt skattgreiðslum sem myndu falla til í Noregi og Færeyjum.

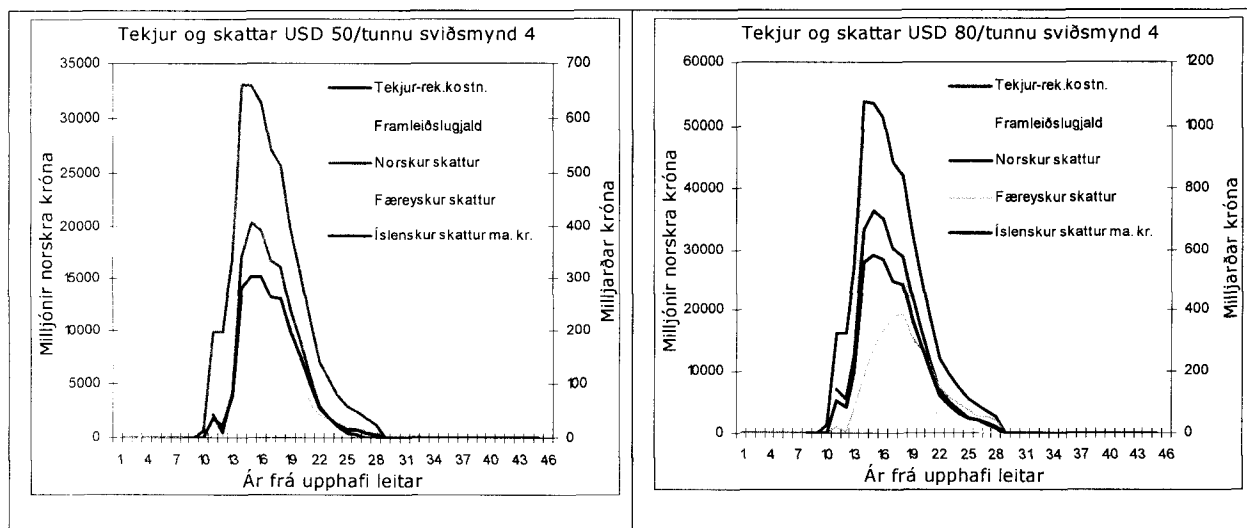
Til grundvallar eru eftirfarandi forsendur: 6,5 norskar krónur á dollar og 20 íslenskar krónur fyrir hverja eina norska. Leitar, fjárfestingar og rekstrarkostnaður er í þessum dæmum óbreyttur (í

norskum krónum) frá skýrslu Iðnaðarráðuneytins. Leiddar hafa verið líkur að því að þessir kostnaðarliðir hafi stórhækkað vegna aukinnar eftirspurnar eftir búnaði til leitar og vinnslu við mikið dýpi líkt og er á Drekasvæðinu. Nú er útlit fyrir að olíuverðið verði nokkru lægra næstu misserin en verið hefur upp á síðkastið og gæti það haldið aftur af hækkun þessara kostnaðarliða á næstunni. Engu að síður má ætla að hagnaður og þar með skatttekjur séu ofátlaðar í þeim útreikningum sem sýndir eru á myndum fyrir neðan.

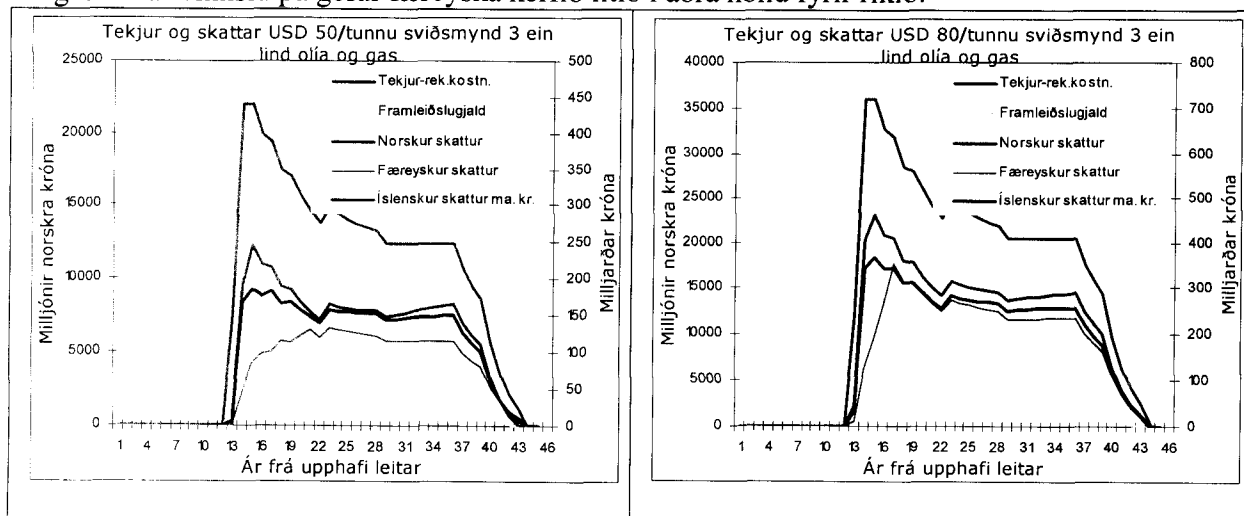
Við skoðum eina útgáfu af sviðsmynd 3, miðað við annars vegar 50 dollara á olíutunnu og hinsvegar 80 dollara á tunnu. Í þessari útgáfu af sviðsmynd 3 er um að ræða tvær olíulindir og eina gaslind. Vinnslutími olíulindanna er mun styttri en gaslindarinnar. Á ári 22 er olían að klárast og nær einvörðungu er um gas að ræða eftir það. Þó að tekjur virðist vera býsna miklar er margt sem bendir til að ekki borgi sig að vinna olíuna við olíuverð undir þeim sem sýnd eru, því kostnaðurinn er einnig mjög hár og sést ekki nema óbeint á myndunum þar með stór hluti hans fellur til áður en vinnsla hefst.

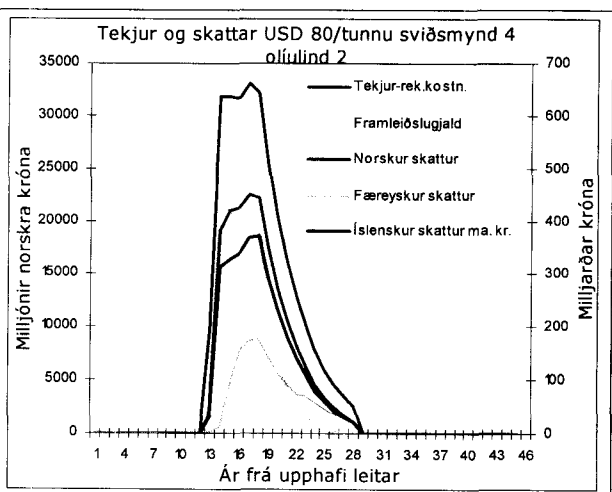
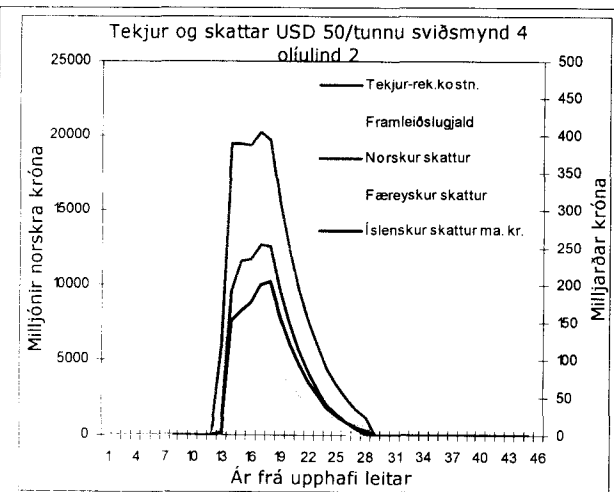
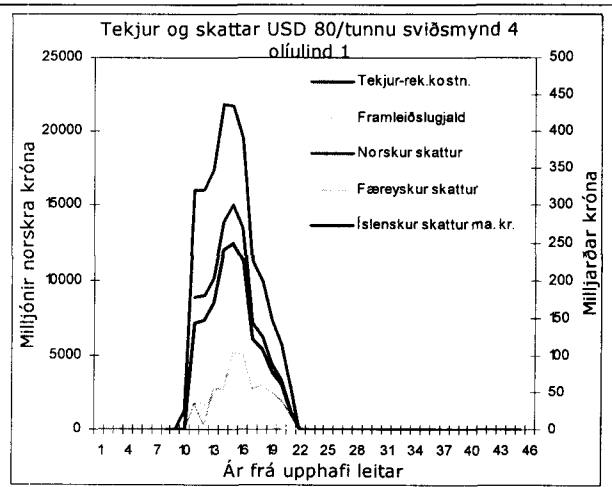
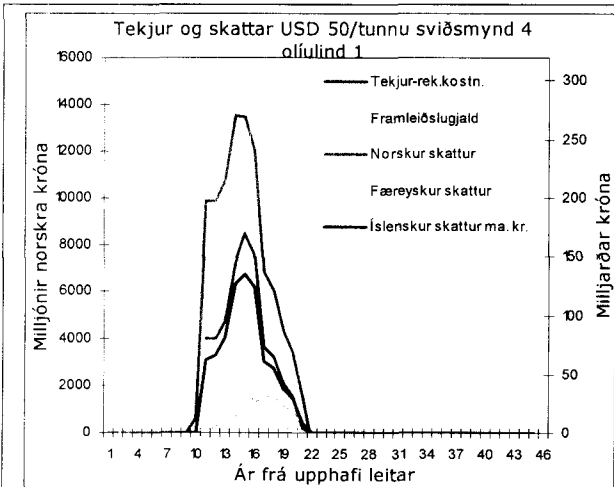
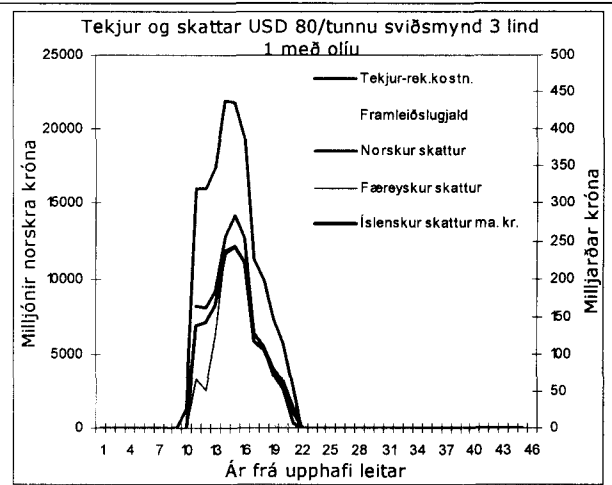
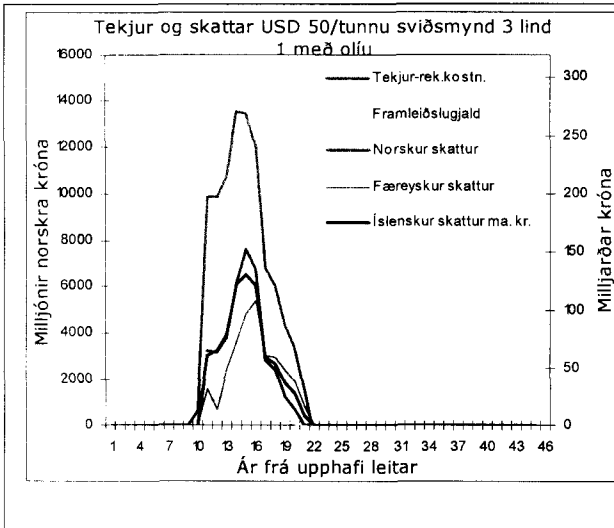
Næst skoðum við sviðsmynd 4, sem er ekki ósvipuð sviðsmynd 3. Hér eru tvær olíulindir. Í annari lindinni er einnig gas en það er ekki unnið heldur dælt aftur í lindina. Í þessari sviðsmynd er sá möguleiki fyrir hendi að gasið sé unnið miklu síðar. Í þessu dæmi gildir ennþá frekar en í sviðsmynd þrjú að þrátt fyrir háar tekjur, þá er ekki líklegt að vinnsla borgi sig ef verðið er undir þeim sem sýnd eru. Hér sést enn betur hve stutt olíuskeið Íslands gæti mögulega staðið ef á annað borð verður nokkuð sem hægt er að nefna því nafni.

Þess má geta að íslenskir skattar eru að núvirði í þessum dæmum töluvert undir þeim norsku, að sama skapi eru íslensku skattarnir heldur hærri en þeir færeysku (ekki sýndir á myndum), þó að hámarks jaðarskattur færeyska olíuskattkerfisins sé nálægt hámarks jaðarskatti íslenska kerfisins. Reyndar eru teknir talsvert minni skattar í færeyska kerfinu en því íslenska þegar olíuverðið er lágt. Þegar olíuverð er komið í 80 dollara miðað við sviðsmynd 3 og 120 dollara í sviðsmynd 4 er útkoman í færeyska kerfinu á hverju ári farin að nálgast þá íslensku. Færeyska kerfið teygir sig síðar og minna inn í hagnaðartoppinn á vinnslunni eftir því sem olíuverðið er lægra og er að því leyti hagstæðara olíuvinnslunni við þær aðstæður.

Til að fá örlítið betri mynd af skattheimtunni er einnig forvitnilegt að skoða útkomuna í sviðsmyndum 3 og 4 ef lindirnar eru aðskildar. Á þeim myndum sést greinilega að þó jaðarskattur í íslenska kerfinu sé talsvert lægri en hjá Norðmönnum leiðir það ekki endilega til lægri skattgreiðslna í öllum tilvikum. Þar kemur jafnframt í ljós að ef ekki er þeim mun meiri hagnaður af vinnslu þá gefur færeyska kerfið lítið í aðra hönd fyrir ríkið.

2. Efnahagsáhrif

Titillinn vísar sérstaklega til Drekasvæðisins, því staðsetning þess svo langt frá landi ásamt sjávardýpi hefur afgerandi áhrif á kostnað við kolvetnisvinnslu og líkindi þess að umtalsverð atvinnustarfssemi og innviðir þróist á Íslandi í tengslum við hana.

Í stórum dráttum má segja að möguleg efnahagsumsvif á Íslandi í tengslum við vinnslu á Drekasvæðinu spanni allt frá því að vera nær engin og upp í það eða vera grundvöllur mikillar atvinnustarfssemi hér á landi. Á öðrum endanum á þessu rófi er sá möguleiki að engin leit fari fram og/eða hvorki gas né olía finnst í vinnsluhæfu magni. Við þessar kringumstæður verður olíuvinnsla á Drekasvæðinu forvitnileg neðanmálsathugasemd í hagsögu Ísland. Á hinum endanum er a.m.k. fræðilega séð stórtæk olíu og/eða gasvinnsla sem gæti staðið marga áratugi, jafnvel langt inná seinni helming aldarinnar. Um leið er ekki sjálfgefið að um stórfellda atvinnustarfssemi verði að ræða jafnvel þó mikið magn olíu finnst. Svæðið er svo langt frá landi að það er alls ekki víst að afurðirnar taki nokkurn tíma land á Íslandi. Óhjákvæmilega yrðu engu að síður nokkur umsvif vegna birgða, varahluta, mannahalds, eftirlits og björgunarviðbúnaðar. Þar fyrir utan er það undir hagsmunum vinnslunnar komið, sem ræðst m.a. af vinnslutækni hvort og hversu mikil umsvifin verða á Íslandi.

Í skýrslu Iðnaðarráðuneytisins um **Olíuleit á Drekasvæði við Jan Mayen-hrygg** er kafla frá fjármálaráðuneytinu um efnahagsleg áhrif af olíuvinnslunni. Til að vinna þann kafla voru nokkrar sviðsmyndir metnar með tilliti til áhrifa á þjóðarbúskapinn. Slíkt mat er tímafrekt og þó að aðstæður séu nú margar breyttar er ekki víst að það breyti þjóðhagsmatinu að ráði.

Ef af kolvetnisvinnslu með hagnaði verður en án mikilla umsvifa í landi, er spurningin um efnahagsáhrif ekki ólík því að spyrja spurninga eins og: Hvað gerist ef 50 milljarðar króna detta af hinnum ofan á hverju ári í áratug og síðan ekki söguna meir? Hvað ef það væru 100 milljarðar á ári í 20 ár? Ef ríkissjóður væri stórskuldugur við þessar aðstæður væri líklega skaðlítið að nota svona fé til að borga eitthvað af þeim. Að öðrum kosti er þörf á mótvægisáðgerðum til hleypa ekki nema litlu broti af slíkum hagnaði inn í íslenska hagkerfið á hverjum tíma. Neikvæð efnahagsáhrif af mikilli arðsemi í einni útflutningsgrein þjóðarbúskaparins umfram innlendar sem ekki er hamin, leiðir til svokallaðrar “hollenskrar veiki”, þ.e.a.s. raungengi hækkar umfram það sem er lífvænlegt fyrir ýmsa aðra starfsemi, sem leggst þá af. Síðan blasa við stórfelld efnahagsvandamál ef/þegar auðlindaarðurinn minnkar. Það er talsvert um að auðlindarenta sé að stórum hluta komið fyrir í sjóði, sem fjárfestir þá að mestu leiti utan landamæra, til nota í litlum mæli einkanlega þegar illa árar heima fyrir.

Eins og oft hefur verið gerð grein fyrir þá eru skiptar skoðanir um hversu mikils virði kolvetni á Drekasvæðinu geti verið. Til að menn átti sig á því hvað er þar um að ræða eru þær sviðsmyndir sem notaðar eru í áðurnefndri skýrslu Iðnaðarráðuneytisins með eftirfarandi heildarmagn kolvetnis í olíutunnuígildum:

	Sviðsmynd 1	Sviðsmynd 2	Sviðsmynd 3	Sviðsmynd 4
olíutunnuígildi	0	450 milljón	2000 milljón	900 milljón
Virði (50 SD)	0	22 ma USD	100 ma	45 ma
Virði (80 USD)	0	36 ma USD	160 ma	72 ma

Tekjur ríkisins geta numið tugum prósentu af heildarvirði í hverri sviðsmynd, því hærri prósentu sem hagnaður er meiri. Við góð skilyrði og þökkalegt vinnslumagn var norska ríkið t.a.m. að fá í sinn hlut 50 % af veltu olíufélagsi ENI árið 2007. Ólíklegt er að íslenska ríkið fái svo mikið í sinn hluta af vinnslu á Drekasvæðinu, nema olíuverð fari aftur yfir 100 bandaríkjadali tunnan.

Heyrst hafa hugmyndir um að á svæðinu gætu mögulega verið 10 milljarðar tunna af olíu og annað eins af gasi. Í því tilfalli mætti margfalda sviðsmynd 3 í töflunni að ofan með 10.

4.3. Skattar og gjöld

Í þessum hluta er farið yfir ýmis álitaefni tengd skattlagningu oliuleitar í íslenskri lögsögu. Oliufyrirtækin greina á milli ríkja eftir því hversu vel kannaðar oliulindir þeirra eru, hversu auðvelt er að nálgast þær, hvað er vitað um jarðlög og hver skattheimta ríkjanna er. Til þess að laða hingað til lands oliufyrirtæki þarf skattlagning þeirra að vera vel samkeppnishæf við önnur ríki og þannig að hún íþyngi oliufyrirtækjum ekki um of. Sérstaða oliufyrirtækjanna liggur í gríðarlegum kostnaði vegna oliuleitar og oliuvinnslu og þeirri óvissu sem fylgir þeirri starfsemi. Ekki er órökrétt að oliufyrirtækin ætlist til að komið sé til móts við þau líkt og álfyrirtækin gera hér á landi, því ef vel tekst til þá eru það ekki aðeins oliufyrirtækin sem hagnast heldur ríkið sjálft með skattheimtu. Hins vegar er ekki rökrétt að gefa of mikið eftir í skattlagningu þar sem ávallt þarf að tryggja að ríkið fái ásættanlega hlutdeild af hagnaði vegna nýtingar auðlindar í eigu þjóðarinnar.

Ef litið er til nágrannaríkja okkar má sjá að þau byggja gjaldtöku og skattheimtu oliufyrirtækja á svipuðum grunni en með misjöfnu fyrirkomulagi. Almennt hafa ríki margþætta skattheimtu sem miðar að því að ná til sín sem mestu af hagnaði oliuvinnslunnar og skattlagning oliufyrirtækja er almennt hærri heldur en annarra fyrirtækja. Í langflestum tilvikum eru tekjur vegna nýtingar oliulindar skattlagðar í því ríki sem oliulindin er, þótt yfirleitt sé oliufyrirtækið með heimilisfestu í öðru ríki.

Gjaldtakan og skattheimtan í nágrannalöndum okkar byggist á svipuðum grunni, en útfærslan getur verið mismunandi eftir löndum. Leyfishafi greiðir leyfisgjald vegna undirbúnings og útgáfu leyfis og svæðisgjald vegna afnota á því svæði sem honum er úthlutað vegna rannsókna og/eða vinnslu kolvetnis (leiga/ákveðið gjald fyrir hvern km²). Þá eru innheimt sérstök framleiðslugjöld í sumum ríkjum (t.d. Færeyjum), en önnur ríki (t.d. Noregur) hafa hætt notkun þeirra og taka í staðinn hlutdeild í leyfum, sem þýðir að þau greiða ákveðinn hlut í kostnaði, en fá á sama hátt hlutdeild í hagnaði.

Leyfishafi greiðir einnig fyrirtækjaskatt, en að auki eru í flestum nágrannaríkjum okkar innheimtir sérstakir olíuskattar á hagnað vegna oliuvinnslu. Á móti kemur að yfirleitt er heimilt að draga ýmsan kostnað, t.d. rannsóknarkostnað, frá skattstofni. Af því leiðir að það er eðlilegt að viðkomandi ríki reyni að hafa áhrif á hagkvæmni í rannsóknum, einnig hjá viðkomandi leyfishöfum. Skattheimtan í nokkrum af nágrannalöndum okkar er sem hér segir:

1. *Noregur:* Í Noregi er innheimtur almennur fyrirtækjaskattur og sérstakur olíuskattur af tekjum sem verða til vegna oliuleitar og oliuvinnslu innan norsks yfirráðasvæðis. Tekjuskattur fyrirtækja í Noregi er 28% og olíuskatturinn er 50%. Heimilt er að draga allan rekstrarkostnað sem til fellur við öflun tekna, t.d. svæðisgjöld og rannsókna- og þróunarkostnað, frá skattstofni. Sérstakar reglur eru um afskriftir og uppsafnað tap vegna oliuleitar eða oliuvinnslu er hægt að nýta á móti hagnaði þegar hann verður af starfseminni og eru engin tímamörk á nýtingu tapsins.

2. *Færeyjar:* Í Færeyjum er olíuskattur jafnhár og almennur fyrirtækjaskattur eða 27%. Þessu til viðbótar er svo gert ráð fyrir að heimilt sé að innheimta viðbótarolíuskatt, sem er stighækkandi eftir hagnaði: Þegar hagnaður af olíuauðlind er hærri en 20% þá er lagður 10% viðbótarskattur á hagnaðinn, þegar hagnaðurinn fer yfir 25% þá verður viðbótarskatturinn 25% og þegar hagnaðurinn er kominn yfir 30% þá er viðbótarolíuskatturinn 40%. Jaðarskatturinn verður þó aldrei hærri en 57,1% (þ.e. þegar 2% framleiðslugjald og 27% almennur olíuskattur hafa verið dregin frá). Heimilt er að draga frá tekjuskattstofni allan rekstrarkostnað sem verður til við að afla tekna, tryggja

þær og halda þeim við. Tekjur vegna rannsókna og vinnslu á olíu þurfa að vera aðgreindar frá tekjum vegna annarrar starfsemi.

3. *Írland*: Skattprósentan á fyrirtæki á Írlandi er 12,5% en fyrir olíuleitar- og olíuvinnslufyrirtæki er hún 25%. Allar tekjur vegna olíuleitar og olíuvinnslu á írsku yfirráðasvæði eru skattlagðar. Heimilt er að nýta tap á móti hagnaði í tvö ár og varanlega rekstrarfjármuni sem notaðir eru til tekjuöflunar í olíuleit og olíuvinnslu má fyrna á þremur árum. Frá tekjuskattstofni má draga allan kostnað er til fellur við öflun tekna í olíuleit og vinnslu.

Nefnd ráðuneytisstjóra um olíuleitarmál stofnaði sérstakan vinnuhóp undir forystu fjármálaráðuneytis til að skoða skatta og gjöld og er sú vinna enn í gangi. Stærsta málið sem taka þarf afstöðu til áður en leyfi eru veitt til rannsókna og vinnslu kolvetnis er hvort setja eigi á sérstakan kolvetnisskatt hérlandis, eins og gert hefur verið í mörgum nágrannalöndum okkar, auk þess sem einnig þarf að skoða hvort innheimta eigi framleiðslugjöld eða taka hlutdeild í leyfum.

Að öðru leyti má telja að ákvæði íslensku tekjuskattslaganna nr. 90/2003 eigi ágætlega við olíustarfsemi. Ákvæði um frádráttarbæran rekstrarkostnað, fyrningu og nýtingu rekstrartaps eru til dæmis öll mjög ívilnandi fyrir olíufyrirtækin og gera samkeppnisstöðu Íslands við önnur ríki um hylli olíufyrirtækjanna mjög góða. Núverandi tekjuskattslög eru vel til þess fallin að gilda um olíustarfsemi á Íslandi og því væri ekki örökrétt að kveða á um skattlagningu olíufyrirtækja í þeim. Hugsanlega mætti setja í þau lög ákvæði um innheimtu framleiðslugjalds og takmarkanir á gjaldfærslu kostnaðar vegna vaxta. Takmörkun á gjaldfærslu á vaxtakostnaði er æskileg þar sem sá gjaldliður getur orðið mjög hár hjá olíufyrirtækjunum þegar litið er til hás stofnkostnaðar.

Samkvæmt breytingu á lögum nr. 13/2001, um leit, rannsóknir og vinnslu kolvetnis, sem Alþingi samþykkti í mars 2007, skal handhafi rannsóknar- og vinnsluleyfa greiða sérstakt svæðisgjald vegna afnota þess svæðis sem honum er úthlutað vegna rannsókna og/eða vinnslu kolvetnis.¹¹ Er um að ræða leigugjald fyrir afnot svæðis sem samið er um við leyfishafa. Svæðisgjald skal miðað við einstaka ferkílómetra sem leyfishafi hefur heimild til rannsókna og vinnslu kolvetnis á og fer því hækkandi eftir því sem svæði er stærra. Gjaldstofn svæðisgjalda fer hækkandi með hverju ári, en slíkri stighækkandi gjalddöku er ætlað að stuðla að því að leyfishafi gefi eftir þau svæði sem hann hefur ekki í hyggju að rannsaka sjálfur og yrði þá hægt að úthluta leyfum til rannsókna á þeim svæðum til annarra aðila. Svæðisgjöld tryggja því ríkinu fastar tekjur meðan á rannsóknum og vinnslu stendur.

Við töku ákvörðunar um gjöld og skattheimtu er mikilvægt að annars vegar sé tryggt að ásættanlegur arður af olíustarfsemi renni til íslenska ríkisins og hins vegar að samanlögð skattheimta á olíustarfsemi hér á landi verði ekki hærri en gengur og gerist í nágrannalöndum okkar til að tryggja að skattaumhverfið hérlandis sé fullkomlega samkeppnishæft samanborið við nágrannabjóðir okkar.

4.4. Jan Mayen samkomulagið

Hinn 2. júní 1982 öðlaðist gildi samkomulag milli Íslands og Noregs um landgrunnið á svæðinu milli Íslands og Jan Mayen.¹² Samkvæmt samkomulaginu skulu mörk landgrunns hvors aðila á svæðinu milli Íslands og Jan Mayen vera hin sömu og mörk efnahagslögsögu þeirra, þ.e. 200 sjómílar frá grunnlínum Íslands. Sérákvæði gilda þó um svæði sem afmarkast annars vegar af 68°

¹¹ Sjá: <http://www.althingi.is/dba-bin/ferill.pl?ltg=133&mnr=515>

¹² Samkomulagið er birt á íslensku og norsku með auglýsingu í C-deild Stjórnartíðinda nr. 3/1982.

og 70°35' norður og hins vegar af 6°30' og 10°30' vestur og er það eins konar sameiginlegt nýtingarsvæði, en hluti þess fellur innan þess svæðis sem þessi áætlun tekur til. Í 3. gr. samkomulagsins er kveðið á um að Íslendingar og Norðmenn skuli sameiginlega láta fara fram rannsóknir á því svæði og hafa frumrannsóknir þegar verið framkvæmdar í samræmi við það ákvæði. Samkomulagið kveður á um að ef þær rannsóknir sýni að æskilegt sé að framkvæma nákvæmari athuganir á vissum hlutum svæðisins, t.d. nánari mælingar eða boranir, skuli hugsanleg einkaleyfi til rannsókna og vinnslu á þeim svæðum veitt á grundvelli samnings um sameiginlegt verkefni (e. joint venture contracts) nema aðilar komi sér saman um eitthvert annað samningsform, sbr. 4. gr. samkomulagsins. Samningsaðilar geta komið sér saman um að láta olíufélög, hvort sem þau eru ríkisrekin eða ekki, eiga aðild að slíkum samningum.

Samkvæmt samkomulaginu skal hvort ríki á hinu sameiginlega nýtingarsvæði eiga rétt á fjórðungs þátttöku í olíustarfsemi á svæði hins, í samræmi við nánari útfærslu skv. 5. og 6. gr. samkomulagsins.

Skv. 5. gr. samkomulagsins á Ísland þannig rétt á 25% þátttöku í rannsóknum og vinnslu á norska hluta svæðisins (um 32.750 km²),¹³ en rétt er að taka fram að enn sem komið er eru Norðmenn ekki með áætlanir um að hefja rannsóknir á sínum hluta svæðisins.

Á þeim hluta svæðisins sem liggur innan íslenskrar efnahagslögsögu (um 12.720 km²) á Noregur, skv. 6. gr. samkomulagsins, á sama hátt rétt á 25% þátttöku í olíustarfsemi, þar á meðal rannsóknum og vinnslu, gegn því að greiða samsvarandi hluta kostnaðar. Íslensk stjórnvöld fara með framkvæmdavald og stjórnun á þessu svæði og þar gildir íslensk löggjöf, íslensk stefna í olíumálum og íslensk ákvæði um eftirlit með starfseminni, öryggisráðstafanir og umhverfisvernd. Í samkomulaginu er einnig að finna ákvæði um skiptingu og nýtingu olíuefna sem liggja á svæði báðum megin við markalínu efnahagslögsögu landanna, en jafnframt er gert ráð fyrir að samningsaðilar semji um nánari reglur sem gilda eigi í slíkum tilvikum.

Ljóst er að samkomulagið kallar á viðræður við norsk stjórnvöld, m.a. um það hvort Noregur hyggist nýta sér rétt sinn til þátttöku í rannsóknum og vinnslu á íslenska hluta svæðisins, því ef svo er þarf t.d. að koma fram í leyfisútbóði að Noregur hafi rétt á allt að fjórðungs hlutdeild í veittum leyfum. Enn fremur þarf að ræða og taka afstöðu til þess hvort ákvæði samkomulagsins um þátttöku hvors ríkis á svæði hins þarfnist nánari útfærslu. Slíkar viðræður eru á döfinni þegar þetta er ritað.

¹³ Samkvæmt samkomulaginu ber Noregi í samningaviðræðum við utanaðkomandi olíufélög að reyna að fá því framgengt að bæði norskur og íslenskur hluti kostnaðar við slíka olíustarfsemi sé borinn af hlutaðeigandi félagi eða félögum. allt fram að því að lýst er yfir að fundist hafi arðbært vinnslusvæði. Náist ekki samningar um slíkt skulu Ísland og Noregur taka upp samningsumleitunir um að hvort ríki beri sinn kostnað eða þau skipti með sér kostnaði. Óski Ísland ekki eftir þátttöku á þessum grundvelli er Noregi heimilt að að halda áfram á eigin áhættu, en komi til þess að arðbært vinnslusvæði finnist skal Ísland á því stigi eiga kost á því að ganga inn í starfsemina með sinn hlut gegn því að greiða Noregi þann hluta útlagðs kostnaðar fram að þeim tíma sem hefði svarað til hlutar Íslands ef það hefði verið þátttakandi frá upphafi. Norsk stjórnvöld fara með framkvæmdavald og stjórnun á þessu svæði og þar gildir norsk löggjöf, norsk stefna í olíumálum og norsk ákvæði um eftirlit, öryggisráðstafanir og umhverfisvernd.

5. Efnahagsmál

Eftirfarandi kafli fjallar um efnahagsmál í viðum skilningi í tengslum við hugsanlega olíuvinnslu á Jan Mayen-hryggnum. Í þessu sambandi er horft aðallega til efnahagslegs heildarávinnings af oliuleit og olíuvinnslu, m.a. landsframleiðslu, utanríkisviðskipta og afkomu ríkissjóðs. Einnig er gerð grein fyrir áhrifum hugsanlegrar olíuvinnslu hér við land á vinnumarkað og verðbólgu. Þá er einnig reynt að meta afleiðingar af efnahagslegum ruðningsáhrifum sem gætu skotið upp kollinum vegna mikill umsvifa af rekstri við olíuvinnslu. Að lokum er hugað að opinberum mótvægisáðgerðum sem kunna að koma upp til að viðhalda jafnvægi og stöðuleika í þjóðarþúskapnum.

Með hliðsjón af framangreindu er nauðsynlegt að gefnar séu mismunandi forsendur um olíufundi, þ.e. umfang og tímasetningar. Í þessum kafla skýrslunnar er stuðst við þær sviðsmyndir sem sérfræðingar hjá norska ráðgjafafyrirtækinu SageX hafa tekið saman í skýrslu¹⁴ sem unnin var fyrir íslensk stjórnvöld. Um er ræða fjórar sviðsmyndir sem sýna mismunandi útkomur hvað snertir tekju- og gjaldastrauma við leit, rannsóknir og vinnslu olíu. Í sviðsmynd 1 er gert ráð fyrir að engin olía finnist, en í sviðsmyndum 2, 3 og 4 er hins vegar gert ráð fyrir að mismikið magn af olíu finnist, auk þess sem sviðsmynd 3 gerir einnig ráð fyrir því að gas finnist. Það skal tekið skýrt fram að að baki þessum sviðsmyndum liggja engar áætlaðar líkur fyrir því að þær gætu orðið að veruleika.

Mikil óvissa ríkir því um það hvort olía finnist á umræddu svæði. Finnist hins vegar olía er talið, með hliðsjón af kringumstæðum á Jan Mayen-hryggnum, að lágmarks magn af olíu til vinnslu úr einni olíulind með hagnaði sé á bilinu 10-20 milljónir rúmmetrar (SageX, 2006), sem er á bilinu 63-126 milljónir tunna. Miðað við 60 bandaríkjadollara á tunnu er verðmæti á slíku magni sem hér um ræðir á bilinu 255-515 milljarðar kr. Hins vegar verður að hafa allan fyrirvara á olíuverði, sérstaklega þegar horft er til langs tíma eins og gert er í þessum kafla.

Í töflu 5.1 er að finna yfirlit yfir þær sviðsmyndir sem stuðst er við þegar lagt er þjóðhagslegt mat á áhrif af leit, rannsóknum og vinnslu olíu hér við land á næstu árum.

Tafla 5.1. Fjórar sviðsmyndir um leit, rannsóknir og vinnslu olíu. M.v. verðlag ársins 2005.

		Sviðsmyndir			
		1	2	3	4
Olía	Milljón m ³	0	70	130	140
Gas	Gíga m ³	0	0	195	0
Tekjur	ma.kr.	0	960	3600	1900
Leit og rannsóknir	ma.kr.	15	19	26	22
Önnur fjárfesting	ma.kr.	0	202	580	347
Árlegur rekstrarkostnaður	ma.kr.	0	6	17	11
Mannafli	Ársverk	20	260	750	450
Núvirði tekjustraums *)	ma.kr.	-8	79	164	176
Innri vextir **)		0	28%	26%	33%

*) M.v. 12% ávöxtunarkröfu.

**) Afkastavextir fjárfestingar sem leiða til að núvirði tekjustraums verði jafnt og núll.

Heimild: SAGEX (2006) og eigin útreikningar.

Í þessu mati er gengið út frá föstu verði á olíu sem er 35 USD á tunnu og 1 NOK á m³ af gasi allt fram til ársins 2050 sem eru sömu forsendur og sérfræðingar SageX nota. Varðandi upphaf leitar,

¹⁴ SageX (2006), Preparation for awarding licences for exploration and production of hydrocarbons. Basic premises, possible development paths and scenarios.

rannsóknar og vinnslu olíu hefur SageX gengið út frá því að leit hæfist um mitt ár 2006 og framleiðsla á árinu 2015. Við notkun á tölum SageX í þessum kafla skýrslunnar hafa allar stærðir verið tafðar um eitt ár. Hvað snertir kostnað vegna leitar, rannsókna og annar stofnkostnað sem og rekstrarkostnað er miðað við verðlag ársins 2005. Þess ber þó að geta að stofnkostnaður vegna leitar, rannsókna og vinnslu olíu á hafi úti hefur tekið miklum hækkunum að undanförmu eða um 53% á síðustu tveimur árum.¹⁵ Þessi hækkun á sér eðlilega skýringu sem felst í aukinni eftirspurn eftir búnaði til olíuvinnslu úti á sjó þar sem hátt olíuverð á heimsmarkaði hefur leitt til þess að nú virðist hagkvæmara að nýta svæði sem áður borguðu sig ekki. Þessar nýju upplýsingar gætu því breytt niðurstöðum hvað snertir matið á núvirði tekjustrauma og innri vöxtum samkvæmt töflu 5.1 hér að framan.

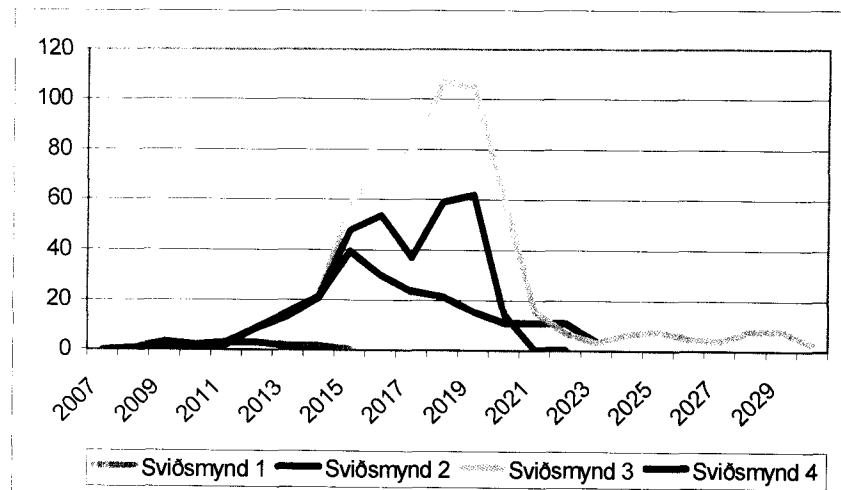
Í öllum fjórum sviðsmyndum er gert ráð fyrir að vinnuafli vegna olíuleitar og rannsókna verði að lang stærstum hluta erlent. Einnig er reiknað með að vinnuafli við framkvæmdir og rekstur borpalla og við framleiðslu á hafi úti komi að stórum hluta frá útlöndum og yfirgefi landið að framkvæmdum og vinnslu lokinni.

5.1. Olíuleit, rannsóknir og annar stofnkostnaður

Í sviðsmynd 1 fer fram leit og rannsókn án þess að leiða til olíuvinnslu. Reiknað er með að ferill fyrir leit og rannsóknir taki frá 9 til 12 ár. Samkvæmt sviðsmyndum 2-4 er um að ræða hagkvæma vinnslu á olíu, auk þess sem gert er ráð fyrir vinnslu á gasi í sviðsmynd 3. Annar stofnkostnaður sem felst í fjármunamyndun mannvirkja og tækja til olíuvinnslu stendur yfir í 12 til 19 ár.

Mestu umsvifin eru í sviðsmynd 3 þar sem reiknað er með að lögð verði gasleiðsla í land á NA-landi og þar verði reist verksmiðja til að umbreyta gasi í fljótandi form til útflutnings. Áætlað er að heildarstofnkostnaður samkvæmt sviðsmynd 3 geti orðið rúmlega 600 milljarðar kr. á verðlagi ársins 2005. Til samanburðar má geta þess að heildarstofnkostnaður vegna yfirstandandi framkvæmda við Kárahnjúkavirkjun og álverið á Reyðarfirði eru liðlega 200 milljarðar kr. Eins og glögglega sést á mynd 5.1 er stofnkostnaður í sviðsmynd 3 meiri en 100 milljarðar kr. á ári 2018 og 2019 þegar gert er ráð fyrir að framkvæmdir standi sem hæst.

Mynd 5.1. Stofnkostnaður. Milljarðar kr. á verðlagi ársins 2005.

¹⁵ <http://www.chron.com/disp/story.mpl/business/4548658.html>

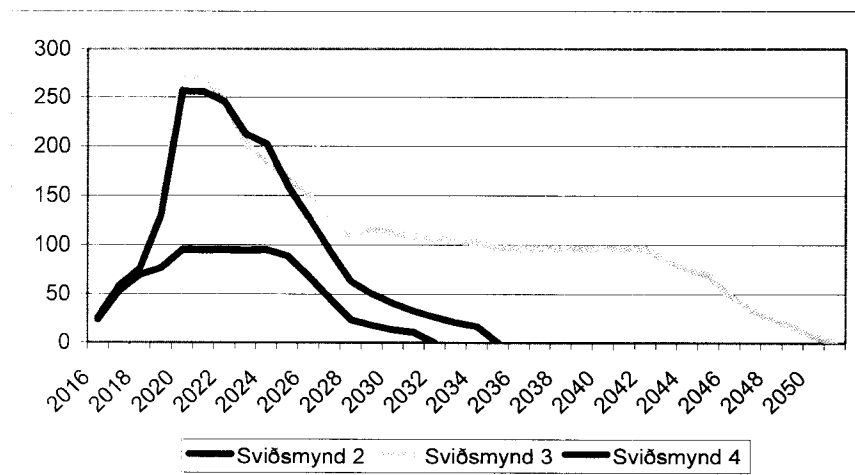
Í sviðsmyndum 2-4 er gert ráð fyrir að mannvirki og tæki verði fjarlægð þegar framleiðsla lýkur og gengið frá athafnasvæðum á tilhlýðilegan hátt. Kostnaður af þessum framkvæmdum liggur á bilinu 8-17 milljarðar kr.

5.2. Framleiðsla og tekjur

Í sviðsmyndum 2-4 er reiknað með að framleiðsla hefjist árið 2016 og hún vari misjafnlega lengi. Lengst er framleiðslan samkvæmt sviðsmynd 3 en þar er reiknað með að hún standi yfir allt til ársins 2050. Gert er ráð fyrir að heildartekjur verði á bilinu 960-3.600 milljarðar kr. í þeim sviðsmyndum þar sem framleiðsla á sér stað. Árlegur rekstrarkostnaður er áætlaður á bilinu rúmlega 6 til 17 milljarðar kr. á ári. Reiknað er með að framleiðslutekjur verði um og yfir 250 milljarðar kr. á ári tímabilið 2020-2022 samkvæmt sviðsmyndum 3 og 4.

Við mat á arðsemi sviðsmynda 1-4 er augljóst að sviðsmynd 1 felur í sér tap sem nemur þeim kostnaði sem í er lagt þar sem engar tekjur myndast í kjölfar oliuleitar og rannsókna. Aftur á móti sýna sviðsmyndir 3 og 4 verulega arðsemi, eins og sjá má á mynd 5.2. Arðsemi samkvæmt sviðsmynd 2 virðist jákvæð ef tekst að nýta þrjár olíulindir. Miðað er við 12% forvexti þegar núvirðisaðferð er notuð í þessum útreikningum, en til samanburðar má geta þess að norska olíustofnunin notar 7% forvexti við arðsemismat á fjárfestingu í leit, rannsóknum og vinnslu olíu. Væru 7% forvextir notaðir í útreikningum á arðsemi sviðsmynda 1, 2 og 3 yrði arðsemin enn hærri en sýnt er á mynd 5.2, en hins vegar verður að hafa í huga að í Noregi eru kringumstæður að öllu jöfnu mun hagstæðari til olíuvinnslu en á Drekasvæðinu.

Mynd 5.2. Tekjur af olíu- og gasvinnslu. Milljarðar kr. á verðlagi 2005.

5.3. Þjóðhagslegt mat - almennt

Í þessum kafla skýrslunnar er í meginatriðum stuðst við sömu aðferðir og fjármálaráðuneytið hefur beitt við mat á þjóðhagslegum áhrifum vegna framkvæmda við stóriðju á undanförunum árum, meðal annars er sama þjóðhagslíkan notað. Framsetning á niðurstöðum er almennt birt sem frávik frá tilteknu grundæmi, sem er án leitar, rannsókna og vinnslu olíu og áframhaldandi stóriðjuframkvæmda umfram þær sem þegar hefur verið tekin ákvörðun um. Grunddæmið er í grundvallaratriðum samhljóða þjóðhagsspá fjármálaráðuneytisins sem kynnt var í janúar 2007. Í grunddæminu, þegar horft er á tímabilið um og eftir 2010, er hagvöxtur nálægt jafnvægisvexti, þ.e. 2½-3% á ári. Verðbólga er í kringum markmið Seðlabanka Íslands, sem er 2,5% og atvinnuleysi í námunda við jafnvægisstöðu eða kringum 3% af vinnuafli.

Við framreikninga er annars vegar byggt á þeim almennu efnahagslegu forsendum sem grunnðæmið hvílir á og hins vegar upplýsingum samkvæmt framangreindum sviðsmyndum um stofnkostnað, mannafla og tímasetningar vegna oliuleitar, framkvæmdir við mannvirkjagerð og framleiðslu á olíu og gasi. Mikilvæg forsenda í grunnðæminu er að gengisvísitala krónunnar verði 130 stig allt framkvæmda- og framleiðslutímabilið. Önnur mikilvæg forsenda í grunnðæmi er að samneysluútgjöld ríkis og sveitarfélaga vaxi árlega um rúmlega 2% að raungildi og fjárfesting hins opinbera um 2%. Í öllum fjórum sviðsmyndum er gert ráð fyrir að vinnuafli vegna oliuleitar og rannsókna verði að lang stærstum hluta erlent. Einnig er reiknað með að vinnuafli við framkvæmdir og rekstur borpalla og við framleiðslu á hafi úti komi að stórum hluta frá útlöndum og yfirgefi landið að framkvæmdum og vinnslu lokinni. Þá er reiknað með að 95% aðfanga við fjárfestingu og 70% aðfanga vegna framleiðslu séu innflutt. Reynist þessi hlutföll hærri má gera ráð fyrir minni þrýstingi á vinnumarkaði og verðbólgu en ella.

Langtímaáhrif á þjóðarþúskapinn vegna framkvæmda og vinnslu eftir að vinnslu lýkur í hverri sviðsmynd eru ekki sérstaklega athuguð.

Við túlkun á efnahagslegum niðurstöðum er mikilvægt að hafa í huga að framreikningar af þessu tagi eru óvissir. Þannig er í a.m.k. einu tilvikanna um svo miklar framkvæmdir að ræða með tilliti til stærðar íslenska hagkerfisins að erfitt er að fanga efnahagsleg áhrif þeirra til hlítar í þjóðhagslíkani. Þetta á sérstaklega við um nákvæmni tímasetningar og stærðargráðu áhrifanna innan tímabilsins, þ.e. frá einu ári til annars. Líklegra er þó að mat á heildaráhrifunum yfir allt tímabilið sé ekki eins mikilli óvissu háð. Af þessum sökum eru niðurstöður úr þjóðhagslíkani kynntar sem frávik frá grunnðæmi yfir 10 ára tímabil í senn og yfir allt tímabilið frá oliuleit þar til vinnslu lýkur í sviðsmyndum 2-4.

5.3.1. Þjóðhagslegt mat - sviðsmynd 1

Kostnaður vegna oliuleitar og rannsókna í sviðsmynd 1 er áætlaður um 15 milljarðar kr. á verðlagi ársins 2005. Framkvæmdin gæti dreifist yfir 8-9 ár en leiðir ekki til vinnslu á olíu. Þörf á vinnuafli eru að hámarki 20 menn á ári. Þar sem allar líkur benda til þess að framkvæmd við oliuleit og rannsóknir verði í höndum erlendra sérfræðinga og sérhæfðs vinnuafils að lang stærstum hluta og að auki er tilheyrandi skipakostur og tæknibúnaður innfluttur, liggur fyrir að bein þjóðhagsleg áhrif vegna sviðsmyndar 1 eru minni háttar með hliðsjón af landsframleiðslu, viðskiptajöfnuði, vinnumarkaði og öðrum mikilvægum þjóðhagsstærðum.

5.3.2. Þjóðhagslegt mat - sviðsmynd 2

Við mat á þjóðhagslegum áhrifum samkvæmt sviðsmynd 2 er skoðað tímabilið 2010-2020 þar sem framkvæmdir standa sem hæst og hins vegar tímabilið 2021-2030 þegar stærstur hluti af framleiðslunni fer fram. Fyrri tímabilið einkennist af nokkrum hagvexti¹⁶ umfram grunnðæmið. Mest er frávik árin 2017 og 2018 þegar framleiðsla í olíuvinnslu fer hratt vaxandi og fjárfesting vegna olíuvinnslu stendur enn á háu stigi. Verg landsframleiðsla hækkar rúmlega 2½% á tímabilinu 2010-2020. Á sama tíma má búast við að verðbólgan hækki og verði að meðaltali tæplega ½% meiri en grunnðæmið gefur til kynna. Gert er ráð fyrir að frávik verðbólgunnar verði mest árin 2012-2014. Atvinnuleysi dregst saman lítils háttar á tímabilinu 2010-2020, enda er reiknað með að sviðsmynd 2 feli ekki í sér stórvægilega aukningu eftirspurnar á innlendum vinnumarkaði. Þetta stafar einfaldlega af því að gert er ráð fyrir að takmarkað framboð sé til staðar af sérhæfðu vinnuafli sem þarf til við þær framkvæmdir og framleiðslu í tengslum við

¹⁶ Gera þarf greinarmun á framleiðslustigi landsframleiðslu annars vegar og hagvexti hins vegar. Í fyrra tilvikinu er um að ræða mælikvarða á heildarframleiðsluverðmæti þjóðarþúskapins á ákveðnu tímabili en í því síðara er átt við aukningu framleiðslunnar milli tveggja tímabila á föstu verðlagi.

oliuna. Hins vegar má reikna með að afleidd störf skapist og þá aðallega sem þjónusta við tilgreindar framkvæmdir og framleiðslu.

Tafla 5.2. Þjóðhagsleg áhrif sviðsmyndar 2. Frávik frá grunndæmi.

Magnbreytingar nema annað sé getið	2010- 2020	2021- 2030	2010- 2030
Landsframleiðsla *	2,6%	3,2%	2,9%
Árlegur hagvöxtur	0,4%	-0,5%	0,0%
Fjárfesting	7,8%	1,4%	4,2%
Verðbólga	0,4%	0,0%	0,2%
Viðskiptajöfnuður **	-0,1%	1,4%	0,6%
Atvinnuleysi ***	-0,1%	0,0%	0,0%
Útflutningur	4,4%	7,2%	6,0%
Útflutningur á vörum	7,1%	13,2%	10,3%
Innflutningur á vörum	7,8%	5,4%	6,5%

* Framleiðslustig.

** Hlutfall af landsframleiðslu.

*** Hlutfall af vinnuafli.

Á seinna tímabilinu, þ.e. 2021-2030, er gert ráð fyrir að þjóðartekjur og landsframleiðsla haldi áfram að vaxa, en dragi úr hagvexti þannig að hann stefni á ný að langtíma jafnvægisvexti. Viðskiptajöfnuður við útlönd mun batna verulega eða tæplega 1½% af landsframleiðslu að meðaltali m.v. grunndæmið tímabilið 2021-2030 enda mun vöruútflutningur vaxa mun meiri en vöruinnflutningur. Búist er við að verðbólga og atvinnuleysi verði að mestu leyti í jafnvægisástandi tímabilið 2021-2030. Hvað varðar hreina stöðu þjóðarbúsins og hreina erlenda skuld gagnvart útlöndum má búast við að staðan batni með minnkandi viðskiptahalla, sérstaklega þegar horft er til tímabilsins 2020-2030. Hér má bæta við að nærtækast er að reikna með að þeir aðilar (félög) sem hafi með höndum leit, rannsóknir og vinnslu olíu séu erlendir með skráð fyrirtæki hérlandis á meðan framkvæmdir og framleiðsla fer fram. Þetta þýðir að arður eftir skatta færirist til eigendanna erlendis sem felur í sér minni hreinar þáttatekjur gagnvart útlöndum m.v. að reksturinn væri eigu Íslendinga.¹⁷ Á mynd 5.3 má sjá feril yfir frávik viðskiptajafnaðar sem hlutfall af landsframleiðslu frá grunndæmi.

Mynd 5.3. Viðskiptajöfnuður í sviðsmynd 2. Frávik frá grunndæmi (%).

¹⁷ Ekki er tekin afstaða til þess hvort til greina komi að stofna fyrirtæki um olíureksturinn í eigu ríkisins. McPherson (2003) telur fram mörgum hagfræðilegum rökum gegn ríkisreknum olíufyrirtækjum. Til upplýsingar skal þess getið að norska ríkið hefur verið að minnka eignahlut sinn í olíufyrirtækjum á undanförunum árum.

5.3.3. Þjóðhagslegt mat - sviðsmynd 3

Sviðsmynd 3 hefur að geyma mestu umsvifin bæði hvað snertir framkvæmdir og framleiðslu enda er landsframleiðslan rúmlega 4% meiri m.v. sviðsmynd 2 yfir tímabilið 2010-2030. Hagvöxtur er hvað mestur á fyrsta tímabilinu eins og fram kemur í töflu 5.3. Viðskiptajöfnuður verður með þó með nokkrum halla á fyrsta tímabilinu en mun rétta verulega úr kútnum næstu tímabilin þar á eftir. Verðbólga gæti orðið áhyggjuefni á árunum 2012-2014 ef ekki kæmi til viðbragða í hagstjórn, þar sem líkur eru á að verðbólgan gæti farið upp fyrir 4% efri vikið m.v. verðbólgu markmið Seðlabanka Íslands. Hins vegar ber að geta þess að í framreikningum fyrir mismunandi sviðsmyndir er gengið út frá föstu nafngengi krónunnar yfir það tímabil sem framkvæmdir og framleiðsla á olíu stendur yfir. Ekki er ólíklegt að gengi krónunnar gæti hækkað þegar hreint innflæði fjármagns stendur hvað hæst. Við slíkar kringumstæður ætti að draga úr verðbólguþrýstingi innanlands.

Tafla 5.3. Þjóðhagsleg áhrif sviðsmyndar 3. Frávik frá grunndæmi.

Magnbreytingar nema annað sé getið	2010- 2020	2021- 2030	2031- 2040	2041- 2050	2010- 2030
Landsframleiðsla *	5,0%	9,2%	4,5%	1,4%	4,4%
Árlegur hagvöxtur **	1,3%	-0,8%	-0,3%	-0,4%	0,0%
Fjárfesting	20,7%	3,3%	0,5%	0,0%	3,9%
Verðbólga	0,3%	-0,4%	0,7%	-0,1%	0,1%
Viðskiptajöfnuður **	-0,9%	4,1%	2,3%	1,6%	1,7%
Atvinnuleysi ***	0,0%	0,0%	-0,2%	0,1%	0,0%
Útflutningur	7,3%	17,8%	7,8%	3,1%	7,9%
Útflutningur á vörum	11,8%	32,5%	16,2%	7,1%	15,8%
Innflutningur á vörum	16,0%	7,5%	3,6%	3,3%	6,4%

* Framleiðslustig.

** Hlutfall af landsframleiðslu.

*** Hlutfall af vinnuafli.

Sviðsmynd 3 hefur líklega í för með sér meiri eftirspurn eftir vinnuafli innanlands en hinar sviðsmyndirnar. Það eru einkum tvær ástæður sem felast í miklu umfangi verkefnisins og að þetta eina sviðsmyndin sem inniheldur fjárfestingu innanlands og rekstur verksmiðju til að breyta gasi í fljótandi form til útflutnings. Talið er að þörf á vinnuafli fyrir verksmiðjuna sé á bilinu 100-150 menn ári, sem verður starfrækt á tímabilinu 2020-2050. Vænta má að slíkri starfsemi fylgi afleidd störf í öðrum atvinnugreinum.

5.3.4. Þjóðhagslegt mat - sviðsmynd 4

Sérstaða sviðsmyndar 4 liggur í því að hér er gert ráð fyrir bæði olíu og gasi í vinnanlegu magni, en gasið verði geymt til framtíðar þar til tækni til umbreytingar í fljótandi form á borsvæðinu hafi náð hagkvæmu stigi.

Sviðsmynd 4 er því svipuð sviðsmynd 2 nema að um er að ræða tvöfalt meira magn af olíu sem er unnin til ársins 2035. Einnig ber að geta þess að samkvæmt mati á arðsemi er sviðsmynd 4 sú hagkvæmasta á mælikvarða innri vaxta verkefnisins eða sem nemur 33%.

Tafla 5.4. Þjóðhagsleg áhrif sviðsmyndar 4. Frávik frá grunnþæmi.

Magnbreytingar nema annað sé getið	2010- 2020	2021- 2030	2031- 2040	2010- 2040
Landsframleiðsla *	4,0%	6,1%	-0,3%	2,9%
Fjárfesting	13,0%	1,0%	-0,5%	3,3%
Verðbólga	0,6%	-0,3%	-0,4%	0,0%
Viðskiptajöfnuður **	-0,2%	3,6%	0,4%	1,2%
Atvinnuleysi ***	-0,2%	0,2%	0,1%	0,0%
Útflutningur	6,9%	15,0%	0,7%	6,8%
Útflutningur á vörum	11,1%	27,4%	1,5%	12,6%
Innflutningur á vörum	11,8%	9,0%	3,2%	7,4%

* Framleiðslustig.

** Hlutfall af landsframleiðslu.

*** Hlutfall af vinnuafli.

Með hliðsjón af þjóðhagslegum áhrifum liggur fyrir að niðurstaða sviðsmyndar 4 fari að ýmsu leyti bil beggja milli sviðsmynda 2 og 3. Þó má greina umtalsverðan verðbólguþrýsting á fyrsta tímabilinu líkt og í sviðsmynd 3. Vænta má afar hagfelldrar þróunar hvað varðar viðskiptajöfnuð á tímabilinu 2020-2030.

5.4. Tekjur og gjöld ríkissjóðs

Fyrir í þessari skýrslu hefur verið fjallað um hugsanlegar leiðir til gjaldtöku og skattlagningar ef til þess kæmi að framleiðsla hæfist á olíu og gasi innan íslensku efnahagslögsögunnar. Um ýmsa kosti er að velja varðandi skatta og gjöld í þessu sambandi en ýmis rök benda til að skynsamlegt sé að fara sér hægt í sakirnar í þeim efnum. Hlutfallslega háir skattar og gjöld geta dregið úr áhuga þeirra aðila sem kæmu til greina við olíuleit og framleiðslu. Skattar í Noregi eru um 80% af hagnaði fyrirtækja í olíuvinnslu. Þetta hlutfall var nokkuð lægra á upphafsskeiði olíuiðnaðarins í Noregi þegar tillit hefur verið tekið til ýmissa gjalda, s.s. framleiðslugjalds, svæðisgjalda og skatts á CO₂. Árið 1990 var opinber gjaldtaka (skattar og önnur gjöld) um 27% af heildartekjum olíuiðnaðarins en þetta hlutfall var komið í 34% árið 2004.¹⁸ Í þessum tölum er ekki meðtalinn úthlutaður arður olíufyrirtækja í eigu norska ríkisins. Víða um heim meðal olíuframleiðsluríkja hefur sú þróun átt sér stað að dregið hefur úr beinni gjaldtöku af ýmsum toga. Í stað beinnar gjaldtöku hefur skattlagning hagnaðar fyrirtækja í olíuiðnaði aukist.

Varðandi skattlagningu og gjaldtöku fyrirtækja í olíu- og gasframleiðslu, sýnir reynslan að með hærri kostnaði á framleidda einingu er tilhneiging stjórnvalda til að draga úr fjárhagslegum álögum á viðkomandi fyrirtæki víða um heim.¹⁹ Til upplýsinga má geta þess að heildarkostnaður á framleidda einingu getur verið allt að 4-5 sinnum hærri við leit, rannsóknir og vinnslu olíu á erfiðum hafsvæðum m.v. bestu aðstæður á landi.

Við mat á skatttekjum ríkissjóðs vegna hugsanlegrar olíuvinnslu hér við land er farin sú einfalda leið að greina frá áhrifum af stighækkandi skattheimtu af hagnaði hlutaðeigandi fyrirtækja. Í þessu samhengi er stuðst við eftirtaldar forsendur. Í fyrsta lagi er reiknað með að sama fyrirtækið stundi rekstur frá upphafi olíuleitar þar til framleiðslu lýkur. Í öðru lagi er gert ráð fyrir að uppsafnaður stofnkostnaður með áföllnum vöxtum (12%), ásamt kostnaði við að fjarlægja

¹⁸ NPD (2006), Facts. The Norwegian Petroleum Sector.¹⁹ OPEC (2005), Evaluation of Upstream Petroleum Agreements and Exploration and Production Costs.

mannvirki og tæki þegar framleiðslu lýkur, komi að fullu til frádráttar frá tekjum. Þetta þýðir að framleiðslan verður skattlaus fyrstu 5-6 árin.

Tafla 5.5. *Reiknaður uppsafnaður skattur af hagnaði yfir vinnslutíma. Milljarðar kr. á verðlagi 2005.*

	Skattprósentur			
	18	20	30	50
Sviðsmynd 2 - ein olíulind	16	27	36	46
Sviðsmynd 2 - þrjár olíulindir	96	160	213	266
Sviðsmynd 3	395	658	877	1.097
Sviðsmynd 4	153	256	341	426

Tafla 5.5 sýnir reiknaðan skatt af hagnaði eftir mismunandi sviðsmyndum og skattprósentu. Skatturinn er mestur m.v. 50% álagningu á hagnað samkvæmt sviðsmynd 3 eða tæplega 1.100 milljarðar kr. Þessi skattur er u.þ.b. sama fjárhæð og landsframleiðslan hér á landi árið 2006, en hafa verður í huga að um er ræða reiknaðan uppsafnaðan skatt yfir 28 ára tímabil. Samkvæmt sviðsmynd 2 þar sem framleitt er úr þremur olíulindum verður meðalskattur af hagnaði frá 9 til 24 milljarðar kr. á ári eftir mismunandi skattprósentu.

Með hliðsjón af framangreindu má búast við miklu viðbótartekjustreymi í ríkissjóð en þá eru ekki meðtaldar auknir skattar á launatekjur og skattar og gjöld af hugsanlegri hliðarstarfsemi við olíuvinnsluna. Samkvæmt upplýsingum norsku olíustofnunarinnar starfa um 30 þúsund manns með beinum hætti í olíuiðnaðinum og 80-90 þúsund með óbeinum hætti.²⁰ Hins vegar verður að undirstrika að Norðmenn eru búnir að vera byggja upp olíuiðnaðinn og ýmsar stoðgreinar síðustu fjóra áratugina. Þar að auki eru þeir með umtalsverða starfsemi við ráðgjöf, leit, rannsóknir og vinnslu olíu víða um heim.

Á sama tíma og tekjur ríkissjóðs vaxa samkvæmt sviðsmyndum 2-4 má gera ráð fyrir að útgjöld úr ríkissjóði fari einnig vaxandi vegna starfsemi við leit, rannsóknir og vinnslu olíu. Koma þyrfti upp eftirliti m.a. með framleiðslu, vinnuöryggi, umhverfi svo eitthvað sé nefnt. Í kringum norska olíuiðnaðinn starfa um 360 opinberir starfsmenn og sú tala hefur lítið breyst frá árinu 1987. Í sumum tilvikum borgar olíuiðnaðurinn hluta af eftirlitskostnaðinum. Á árinu 2005 greiddi iðnaðurinn sem nemur 60 þúsund eftirlitsstundum til norska olíueftirlitsins sem fer með eftirlit á vinnuöryggi, umhverfi og framleiðslutækjum.

Lausleg áætlun um opinber útgjöld í tengslum við leit, rannsóknir og vinnslu olíu hér við land, með hliðsjón af sviðsmyndum 2-4, gæti legið á bilinu 300-600 milljónir kr. á ári, en þá er ekki reiknað með hugsanlegri fjárfestingu vegna uppbyggingar innviðarmannvirkja eins og hafna og vega né heldur skipa og tækjabúnaðar í öryggisþágu vegna leitar, rannsókna og vinnslu olíu. Þessi útgjöld væru því lítið brot af beinum skatttekjum sem ríkissjóður fengi frá atvinnugreininni.

5.5. Mótvægisáðgerðir

Sviðsmyndir 3 og 4 hafa umtalsverð áhrif á framvindu efnahagsmála, bæði til lengri og skemmri tíma. Til skemmri tíma lítið má búast við vaxandi innlendra eftirspurn sem gæti aukið þrýsting á verðbólgu með tilheyrandi óstöðugleika. En full ástæða er að ítreka þá fyrirvara sem áður voru nefndir og lúta að óvissu um mönnun við framkvæmdir og framleiðslu. Innanlands er afar takmörkuð kunnátta um verklag og tækni sem er nauðsynleg til að takast á við hættuleg og flókin

²⁰ Fundur með fulltrúum norsku olíustofnunarinnar í Stavanger þann 8. nóvember 2006.

störf í olíuiðnaði. Hins vegar er um að ræða vel launuð störf sem vissulega gætu vakið áhuga ungs fólks til að hasla sér völl á þessum starfsvettvangi. Einnig ber að ítreka að ekki er reiknað með frekari stóriðjuframkvæmdum á næstu árum í þeim framreikningum sem fram koma í þessum kafla skýrslunnar. Komi til frekari framkvæmda á þessu sviði og á sama tíma og hugsanlegar framkvæmdir við olíuvinnslu, þá má búast við að mikið muni reyni á þanþol framleiðslugetu þjóðarþússins. Fljótt á lítið væri slík samsetning afar óheppileg, a.m.k. þyrfti að afstýra því að tveir framkvæmdatoppar í stóriðju og olíuvinnslu eigi sér stað á sama tíma.

Auk notkunar á hefðbundnum hagstjórnartækjum, þ.e. fjárlaga- og peningamálatækjum, til að draga úr þenslu kæmi til greina að stofna olíusjóð með frekari skattlagningu hagnaðar olíugreinarinnar. Slík aðgerð minnkar áhættu á að tekjum úr olíugreininni verði ráðstafað á þann hátt að það auki á tímabundið ójafnvægi í hagkerfinu. Í þessu sambandi er um að ræða óendurnýjanlega náttúruauðlind og í samræmi við meginhugsunina að baki sjálfbærri þróun ætti að bæta velferð komandi kynslóða jafnt á við þær sem lifa og starfa þegar auðlindin er nýtt. Olíusjóður gæti gegnt mikilvægu hlutverki bæði til skemmri og lengri tíma. Til skemmri og meðallangs tíma gæti hann dregið úr hugsanlegum áhrifum svonefndrar „hollensku veikni.“²¹ Efnahagsleg áhrif hollensku veikinnar lýsa sér í því að í kjölfar fundar náttúruauðlindar leitar vinnuafli og fjármagn í hlutaðeigandi auðlindageira á uppbyggingartíma hans og veikir samkeppnisstöðu annarra atvinnugreina. Mikið nettó innflæði fjármagns frá útlöndum vegna framkvæmda og framleiðslu í auðlindageiranum getur leitt til þess að gengi gjaldmiðils viðkomandi lands hækkar meira en heppilegt er og veikir þar með rekstrarskilyrði hjá öðrum útflutnings- og samkeppnisgreinum. Þegar náttúruauðlindin hefur verið tæmd geta aðrar greinar verið svo illa leiknar að við taki erfiður aðlögunartími með tilheyrandi kostnaði og velferðartapi.

Víða um heim hafa stjórnvöld komið upp sjóðum sem stofnað er til í tengslum við óendurnýjanlegar auðlindir, s.s. olíu og málma. Við stofnun sérstaks olíusjóðs koma til greina ólíkar gerðir sem markast af markmiðum þeirra.²²

5.6. Samantekt

Finnist olía eða gas í vinnanlegu magni á Jan Mayen-hryggnum gæti slíkt haft kröftug efnahagsleg áhrif á íslenskan þjóðarþúskap. Landsframleiðsla gæti hækkað umtalsvert þegar framkvæmdir og framleiðsla standa sem hæst í olíugeiranum. Reikna má með að tekjur ríkissjóðs hækki verulega. Í þessu sambandi kemur sterklega til greina að lagður sé sérstakur auðlinda-skattur á greinina til viðbótar almennum tekjuskatti á félög. Tekjur af slíkri skattlagningu gætu runnið í sérstakan olíusjóð. Útgjöld hins opinbera í tengslum við olíugeirann eru væntanlega lítið brot af þeim tekjum sem búist er við að skili sér í beinum sköttum í ríkissjóð. Ytra jafnvægi þjóðarþússins, þ.e. viðskipta- og greiðsluþöfnuður gagnvart útlöndum, gæti sveiflast sem birtist auknum halla og skuldasöfnun á uppbyggingartíma olíugreinarinnar. Hins vegar má búast við viðsnúningi á þessu sviði þegar framleiðsla á olíu væri komin á fullt skrið. Innra jafnvægi gæti raskast með auknum verðbólguþrýstingi og möguleika á ruðningsáhrifum í gegnum sterkara gengi krónunnar. Mótvægi við slíkum áhrifum felst í beitingu hefðbundinna peninga- og fjárlaga-tækja, en auk þess kæmi til greina að stofna sérstakan olíusjóð eins og hér að framan greinir.

²¹ Hugtakið um hollensku veikina kom upp í sambandi við útskýringar á afleiðingum vegna mikilla gasfunda í hollenskri efnahagslögsögu á sjöunda áratug 20. aldar. Sjá einnig ritgerð eftir G. Zoega o.fl. (2000), Fjármálatíðindi.

²² Sjá t.d. Davis, Ossowski, Daniel og Barnett (2001), Stabilization and Savings Funds for Nonrenewable Resources, IMF.

Skattlagning kolvetnisvinnslu

Yfirlit yfir helstu atriði frumvarps um skattlagningu
kolvetnisvinnslu (Þskj. 281 – 208. mál.)
Desember 2008

Þórður Reynisson, lögfræðingur.

Þingmálavottuð 28. desember 2008

Markmið frumvarpsins

- *Að ríkinu verði tryggð ásættanleg hlutdeild í þeim hagnaði sem fellur til vegna nýtingar á takmarkaðri auðlind í eigu þjóðarinnar.*
- *Að Ísland verði í skattalegu tilliti samkeppnishæft við nágrannaríki okkar.*
- *Að skattlagning kolvetnisvinnslu á Íslandi verði einföld og skilvirk.*

Þingmálavottuð 28. desember 2008

Skattlagning kolvetnisframleiðslu.

- Starfsemi kolvetnisvinnslu verulega frábrugðin annarri starfsemi.
- Almennt má skipta skattlagningu á þessari starfsemi í þrjá meginflokka:
 - Svæðisgjöld
 - Vinnslugjald
 - Skatt af hagnaði
- Vinnslufyrirtækið nýtir óafturkræfa auðlind í eigu þjóðarinnar.

Þingmálavottuð 28. desember 2008

Gildissvið og skattskylda

- Viðtækt gildissvið og getur tekið til vinnslu fyrir utan 200 sjómílur.
- Skattskyldir aðilar eru leyfishafar og allir aðrir sem taka með beinum hætti þátt í vinnslunni.
- Skattskylda skv. frumvarpinu hefur ekki áhrif á aðra skatta eða gjöld.

© 2010 VÍSIR - VÍSIR VÍSIR VÍSIR VÍSIR VÍSIR

Vinnslugjald eða kolvetnisskattur

- Skattskyldir aðilar greiða annað hvort vinnslugjald eða kolvetnisskatt sbr. 9. gr.:

"Þegar skattskyldur hagnaður aðila skv. 3. gr. nær 20% af skattskyldum rekstrartekjum hans á heilu skattári skal á þann hagnað lagður sérstakur kolvetnisskattur sem kemur í stað vinnslugjalds hjá þeim sem það hafa greitt"

© 2010 VÍSIR - VÍSIR VÍSIR VÍSIR VÍSIR VÍSIR

Vinnslugjald

- Greitt er vinnslugjald af því kolvetni sem nýtt er úr auðlindinni á hverju ári umfram 10 millj. tunna.

Unnið magn (millj. tunna)	10	20	30	40	60	80	100	120	150	200
Gjaldhlutfall vinnslugjalds	0%	5%	10%	15%	25%	35%	45%	55%	70%	95%

- Gjaldið miðast við verðmæti unnins magns skv. viðmiðunarverði.
- Tryggir að ekki sé framleitt mikið magn úr auðlindinni án afgangis til ríkisins

© 2010 VÍSIR - VÍSIR VÍSIR VÍSIR VÍSIR VÍSIR

Kolvetnisskattur

- Lagður á þegar hagnaður nær meira en 20% af skattskyldum rekstrartekjum.
- Kolvetnisskatturinn tekur því ekki mið af framleiðslu.
- Sérstök ákvæði um frádrátt taka mið af lögum og reynslu nágrannalanda okkar.

Þessi mynd er eiginlegur mynd af myndinni

Ýmis önnur atriði

- Almennt má segja að þar sem þessu frumvarpi sleppir gildi lög nr. 90/2003, um tekjuskatt.
- Með frumvarpinu er miðað við að hvert svæði verði skattlagt sérstaklega (e. ring fence).
- Ekki er ráðlegt að gera stórfelldar breytingar á skattaumhverfinu eftir að leyfin hafa verið boðin út (15. janúar 2009).
- Lagt er til að frumvarpið taki gildi 1. janúar nk.

Þessi mynd er eiginlegur mynd af myndinni

Takk fyrir!

Þessi mynd er eiginlegur mynd af myndinni

Alþingi
Erindi nr. P 136/410
komudagur 11.12.2008

Hagstofa Íslands

11. desember 2008

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Varðar: Umsögn um frumvarp til laga um skattlagningu kolvetnisvinnslu, 208. mál.

Efnahags- og skattanefnd Alþingis hefur leitað umsagnar Hagstofu Íslands um frumvarp til laga um skattlagningu kolvetnisvinnslu, 208. mál.

Hagstofan álítur að efni frumvarpsins tengist ekki verksviði hennar á beinan hátt og umsögn um það sé því ekki á færi hennar.

Virðingarfyllst

Ólafur Hjálmarsson
hagstofustjóri

Alþingi
Erindi nr. P 136/462
komudagur 12.12.2008

Reykjavík, 12. desember 2008,

Alþingi
Efnahags- og skattanefnd
b.t. Eiríks Áka Eggertssonar nefndarritara
150 Reykjavík

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um skattlagningu kolvetnisvinnslu

Mig langar að þakka nefndinni fyrir tækifærið til að koma á framfæri athugasemdum við frumvarp til laga um skattlagningu kolvetnisvinnslu.

Að mínu áliti þarf frumvarpið verulegra breytinga við til að laða erlend olúfélög til landsins. Ég hef rætt þetta við forstjóra Sagex Petroleum, Terje Hagevang, og er hann á sömu skoðun. Hann hefur töluverða reynslu í olíugeiranum og er í sambandi við aðra í þeirri grein.

Hafa ber í huga að olíu- og gasleit á Drekasvæðinu verður bæði gríðarlega kostnaðarmikil og áhættusöm. Einnig verður framleiðsla þessara afurða afar kostnaðarmikil, sérstaklega framleiðsla og flutningur á gasi. Talið er að meira sé um gas á svæðinu en olíu. Um er að ræða nýja samsetningu vandamála í olíuiðnaði, sem þó hafa öll verið leyst, hvert í sínu lagi, á öðrum stöðum. Um er að ræða:

- a) mikið dýpi,
- b) mikla fjarlægð frá landi,
- c) mikla fjarlægð frá innviðum olíu- og gasgeirans,
- d) ósannað svæði og
- e) erfitt veður.

Allt þetta þýðir mikinn kostnað við leit og vinnslu. Olíuverðið þarf trúlega að vera að lágmarki 70-80 dollarar, til að borgi sig að vinna olíu. Gas borgar sig trúlega ekki að vinna fyrr en nægjanlegar tækniframfarir hafa átt sér stað, hugsanlega í kringum árið 2020. Borun hvernar holu kostar trúlega um 300-600 milljónir norskra króna, eða um 5-10 milljarða íslenskra króna. Olía fannst fyrst í vinnanlegu magni við Noreg þegar borað var í 33. skipti – og munaði litlu að ákvörðun hefði verið tekin um að hætta borunum fyrir þann tíma.

Jafnframt bætist nú við að allir fjármagnsmarkaðir eru lokaðir og olíuverð lágt, sem dregur úr hvata til að sækja inn á ný svæði, sem eru skýrlega óarðbær miðað við núverandi olíuverð.

Skattaumhverfi þarf þannig að vera þannig úr garði gert að það auki ekki áhættu og laði þannig að fjárfesta. Þannig má leggja nokkra skatta á, ef vel gengur, en forðast ber skatta á starfsemi sem rekin er með tapi. Þó ber að hafa í huga að ekki má skattleggja ávinninginn of mikið, til að draga ekki úr hvata til að taka áhættuna. Ef olía finnst ekki í nægjanlegu magni, hafa miklar fjárhæðir tapast. Til mikils þarf að vera hægt að vinna, til að réttlæta slíka áhættu.

Einnig ber að hafa í huga samkeppni við önnur olíuríki. Þau búa nú þegar að því að olíulindir eru sannaðar, innviðir olíugeirans eru til staðar og fleira. Nú er minni sókn í rannsóknar- og vinnsluleyfi í þeim löndum, vegna fjármagnsskorts og lágs olíuverðs. Þannig hefur samkeppni á milli olíufyrirtækja minnkað, og þarf nýtt olíuríki þannig að bjóða betur en ella. Nóg er af tækifærum fyrir þau olíufélög sem telja sig hafa efni á frekari olíuleit í öðrum löndum en á Íslandi.

Athugasemdir mínar eru þessar:

1. Vinnslugjald

Að mínu mati á ekkert vinnslugjald skv. greinum 5-8 að vera til staðar. Vinnslugjald er greitt ef hagnaður er ekki nægur af framleiðslunni og getur þannig aukið tap af henni. Þetta er til þess gert að auka áhættu af fjárfestingum í olíuleit og vinnslu, sem er það sem Ísland ætti að forðast helst af öllu.

Jafnframt er vinnslugjaldið sett upp með afar óheppilegum hætti. Möguleiki er á því að vinnslugjaldið fari upp í og yfir 100% ef framleiðslan fer yfir 210 milljón tonn á ári. Sagt er í skýringum með frumvarpinu að leiða megir að því líkur að vinnslugjaldsprósentan verði ekki mjög há í raun því þegar vinnslan sé orðin töluverð megir gera ráð fyrir að kolvetnissskattur leggist á í stað vinnslugjalds. Þetta er einfaldlega rangt. Þótt almennt séu stórar lindir arðbærari en litlar, er vel hugsanlegt að stórar lindir, sérstaklega á Drekasvæðinu, séu reknar með litlum hagnaði eða tapi. T.d. er trúlegt að engin vinnsla beri sig á Drekasvæðinu við núverandi olíuverð (45 dollarar á tunnu). Upphaflegar tillögur sem lagðar voru fyrir ríkisstjórn voru þó skárri, þótt ég hafi haft verulegar athugasemdir við þær, þar sem vinnslugjaldið gat hæst farið í 7,5% (og ekkert slíkt gjald ef framleiðslan er undir 600 milljónum tunna á ári, þ.e. 50 milljónum tunna á mánuði, sem ég held reyndar að hafi verið mistök í framsetningu).

Ennfremur ber að geta þess að mismunandi vinnslugjald eftir magni framleiðslu mismunar stórlega á milli stórra og lítilla félaga, á kostnað þeirra stóru. Þess má geta að það félag sem ég starfa með, Sagex Petroleum, er lítið og yrði trúlega lítið á Drekasvæðinu. Engu að síður leggst ég gegn þessari mismunun, t.d. vegna þess að við þurfum að draga stærri olíufélög að svæðinu með okkur. Ég geri ráð fyrir að gjaldið sé lagt á hlutdeild félags í tilteknu leyfi, eins og frumvarpið lítur út núna, þótt það sé ekki skýrt. Slíkt fyrirkomulag skapar hugsanlega hvata til að olíufélag noti mörg mismunandi dótturfélög til að sækja um leyfi.

Ef vinnslugjald verður til staðar á annað borð, held ég að það ætti að vera flatt og ekki hærra en 2-4%. Það myndi gera framleiðsluáætlanir öruggari, og dregur úr óhagkvæmum aðgerðum fyrirtækja til skattasparnaðar. Ég ítreka samt að ég er ekki viss um að Ísland hafi efni á að hafa vinnslugjald, ef við viljum laða erlend olúfélög að Drekasvæðinu.

2. Kolvetnisskattur

Að mínu mati á kolvetnisskattur að vera lágur og flatur. Við erum í samkeppni við lönd með slíkt fyrirkomulag, eins og t.d. Írland, og þurfum að taka tillit til þess. Á Írlandi er viðbótarskattur umfram almennan 12,5% tekjuskatt önnur 12,5%, þannig að heildarskattur er 25%. Við þyrftum að hafa 10% kolvetnisskatt, til að hafa sama skatthlutfall í heild. Á Grænlandi er kolvetnisskattur 10-12,5%, sem bætist svo við almennan fyrirtækjaskatt upp á 30%.

Ég geri að tillögu minni að við höfum 12,5% flatan kolvetnisskatt. Flatur skattur, fremur en formúla er einfaldari og skiljanlegri fyrir olúfyrirtækin. Þegar frumvarpið var lesið yfir af starfsmönnum SageX Petroleum í Noregi fannst þeim það mjög flókið og fráhrindandi. Formúlan hefur þó þann kost að hún minnkar líkur á skattahækkunum í framtíðinni, þar sem skatturinn hækkar með auknum hagnaði. Stöðugt skattaumhverfi er afar mikilvægt í olúgeiranum, þegar ákvörðun er tekin um boranir, þar sem megnið af kostnaðinum leggst á strax í upphafi, þegar fjárfest er í leit og vinnslu. Ekki er hægt að draga úr kostnaði til að bregðast við skattahækkunum, þar sem kostnaðurinn hefur þegar fallið til að miklu leyti þegar vinnsla er hafin.

Ef sú leið verður farin að notast áfram við formúlu, líkt og gert er í 13. grein, legg ég til að stuðullinn í formúlunni verði lækkaður úr 0,55 í 0,25. Það myndi þýða að skatturinn myndi breytast eftir eftirfarandi töflu:

Hagnaðarhlutfall	20%	40%	60%	80%	100%
Kolvetnisskattur	2,5%	7,5%	12,5%	17,5%	22,5%
Tekjuskattur	15%	15%	15%	15%	15%
Heildarskattur	17,5%	22,5%	27,5%	32,5%	37,5%

Ég tel óþarft, ef vinnslugjald er ekki til staðar, að hafa hagnað undir 20% af veltu skattlausan, og má breyta reglunni í samræmi við það. Reglan ætti að vera einföld: ef það er hagnaður – þá er skattur, ef það er tap – þá er enginn skattur.

Megintillaga mín er samt að hafa flatan 12,5% skatt, þar sem ég held að erlend olúfélög hafi fyrst og fremst áhuga á að hafa skattaumhverfið einfalt.

3. Gjaldstofn: 12. grein

Frádráttarþætt tap á milli leyfa

Skv. f-lið 12. gr. um gjaldstofn kolvetnisskatts verður tap af leyfisskyldri starfsemi hvorki flutt á milli leyfishafa né einstakra leyfissvæða. Þessi regla getur haft alvarleg áhrif á áhuga fyrirtækja til að taka áhættu með olúleit á Drekasvæðinu. Það er mikilvægur þáttur í mati fyrirtækja á áhættu að þau geti dregið tap frá hagnaði, bæði á milli svæða og með samruna fyrirtækja. Þetta er mjög mikilvægt atriði. Við höfum ekki efni á að hafa strangari löggjöf en önnur lönd. Lönd eins og Noregur og Bretland, heimila flutning taps á milli svæða og einnig fyrirtækja við samruna. Ég legg því til að

staflíður f verði felldur úr 12. grein og raunar verði það gert skýrt að hægt sé að flytja tap með þessum hætti.

Vinnslugjald ekki frádráttarbært

Skv. a-lið 12. gr. er vinnslugjald ekki frádráttarbært. Ég tel rétt að falla frá vinnslugjaldi, en ef það er til staðar getur það gert illt verra að það sé ekki frádráttarbært.

Tap af sölu eigna til tengdra aðila

Ég tel að tap af sölu eigna til tengdra aðila á eðlilegu verði ætti að vera frádráttarbært og legg því til að staflíður b í 12. gr. verði felldur brott.

Niðurfærsla viðskiptakrafna og vörubirgða

Niðurfærsla viðskiptakrafna og vörubirgða eru eðlilegur þáttur í rekstri félaga, sem taka ber tillit til og legg ég því til að staflíður d í 12. gr. falli brott.

Tap eða kostnað sem myndast hefur fyrir gildistöku laga þessara

Trúlega hefur ekkert fyrirtæki lagt jafn mikið í rannsóknir á Drekasvæðinu og SageX Petroleum – og þó er félagið tiltölulega lítið. Þetta ákvæði snýr því nánast eingöngu að því félagi. Ég tel rangt að refsa því með þessum hætti fyrir að hafa verið brautryðjandi meðal olúfélaga í rannsóknum á Drekasvæðinu fyrir gildistöku laganna. Ég legg því til að staflíður g í 12. grein falli brott.

4. Frádráttur frá skattskyldum rekstrartekjum: 11. grein

Vextir

Meginregla laganna er að hámarksvextir sem draga má frá tekjum ársins sé 5%, þótt ráðherra sé heimilt að hækka og lækka viðmiðunarhlutfallið með hliðsjón af starfrækslu- og fjármögnunargjaldmiðli leyfishafa og vaxtastigi í viðkomandi mynt. Ég held að eðlilegra sé að setja þak á vaxtakostnað, t.d. 2 prósentustigum fyrir ofan grunnvexti í þeirri mynt sem félag fjármagnar sig í. Grunnvextirnir geta verið mjög breytilegir og verður best tekið tillit til þess með þessum hætti.

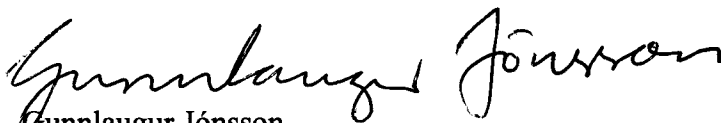
Mannvirki og búnaður

Ég tel rétt að heimila frádrátt vegna fjárfestingar í mannvirkjum og búnaði, þ.e. ekki bara leigu. Það sem ekki nýtist af skattalegu tapi megí svo nota á næsta ári og svo koll af kolli. Þannig skapast ekki skattur á starfsemina fyrr en fjárfestirinn er búinn að fá fjárfestingu sína til baka. Þetta er það fyrirkomulag sem er í Bretlandi. Í Barentshafi í Noregi, sem er nýlegt olíusvæði, getur fyrning átt sér stað á þremur árum. Þó eru aðstæður betri þar en á Íslandi. Ég tel að við höfum ekki efni á að hafa strangari löggjöf í þessu tilliti en þessar þjóðir.

Lokaorð

Ég tel að það sé mikilvægt að geta sýnt fram á að framtíð landsins sé björt, bæði fyrir okkur Íslendinga, og þá sem við eigum viðskipti við. Ef mikill áhugi fæst hjá erlendum olíufélögum í útboði því sem hefst í næsta mánuði, höfum við frambærileg rök fyrir því að Ísland sé á leið með að verða olíuríki. Þess vegna er mikilvægt að stilla skattheimtu í hóf og skattleggja eingöngu hagnað, en ekki tap, til að halda áhættu í lágmarki, á svæði sem felur í sér mikla náttúrulega áhættu.

Virðingarfyllst,

Gunnlaugur Jónsson
forstjóri Linda Resources hf.,
stjórnarmaður í Sagex Petroleum ASA

Afrit: Árni M. Mathiesen fjármálaráðherra, Össur Skarphéðinsson iðnaðarráðherra

Hjálagt: Tafla yfir framleiðslugjald og olíuskatta í nokkrum löndum

Tafla 1			Svæðisgjald	Framleiðslugjald	Olíuskattur	Alm. fyrirækjaskattur
Færeyjar			500 DKR / 1.000 DKR ¹	2% ²	10% / 25% / 40% ³	27%
Kanada	Alberta		3,50 CND á ha ⁴	1% / 25% ⁵	0	10% / 21% ⁶
	Nýfundnaland	Terra Nova	3,50 CND á ha ⁴	1% / 2,5% / 5% / 7,5% ⁷	20% / 10% ⁸	14% / 21% ⁶
		Hibernia	3,50 CND á ha ⁴	1% / 2% / 3% / 5% ⁹	30% / 12,5% ⁸	
Grænland			50 DKR / 250 DKR ¹⁰	0	10% / 12,5% ¹¹	30%
Noregur			7.000 NKR á km ² ¹²	0	50%	28%
Írland			0	0	0	25% ¹³

¹ 500 DKR á km² fyrstu sex árin en 1.000 DKR eftir þann tíma

² Af söluverði olíunnar og innheimt á þriggja mánaða fresti

³ Þegar er olíuvinnslan er farin að skila að lágmarki 20% hagnaði er viðbótarolíuskatti beitt en eftir það fer skatturinn stighækkandi eftir því sem hagnaðurinn er meiri, þ.e.a.s. 10%, 25% og 40% en heildarskattlagning á olíufyrirtæki fer samt aldrei yfir 57,1%

⁴ Mismunandi svæðisgjald er greitt eftir svæðum og er ekki hægt að tala um samræmt gjald í þessum efnum. Þó hefur Sambandsstjórninn rukkað eitt gjald af þeim svæðum sem tilheyrja Sambandsríkinu en ekki fylkjunum og er það gjald tilgreint hér.

⁵ Framleiðslugjald miðast við söluverði framleiðslunar og er 1% þangað til olíufyrirtækin fara að skila hagnaði en þá hækkar gjaldið upp í 25%.

⁶ Tekjuskattur er tvískiptur í Kanada. Annars vegar er tekjuskattur sem rennur óskertur til Sambandsríkis Kanada (Federal Income Tax) og hins vegar er mismunandi fylkjaskattur í hverju fylki. Alberta fylki tekur 10% tekjuskatt en Nýfundnaland og Labrador 14%.

⁷ Fyrir 50 milljón tunnur af olíu er borgað 1% framleiðslugjald en gjaldið hækkar þangað til að framleiðslan er komin í 200 milljón tunnur og þá er framleiðslugjaldið fast 7,5%.

⁸ Þessi skattur miðast við hagnaðarhlutdeild af olíuframleiðslunni og lækkar eftir því sem hagnaður eykst. Á Terra Nova svæðinu miðast þrep hagnaðarhlutdeildar við 10% og 18% en á Hibernia eru þrepin 15% og 18%.

⁹ Þegar framleiðsla nær 3 milljónum tunna er greitt 1% framleiðslugjald, þegar framleiðsla nær 120 milljónum tunna fer gjaldið í 2% og hækkar aftur í 3% við 194 milljónir tunna. Þegar framleiðslan nær 268 milljónum tunna hækkar framleiðslugjaldið í 5%.

¹⁰ 50 DKR eru greiddar fyrir leitarleyfi án borunarleyfi en 250 DKR ef borunarleyfið er innifalið í leitarleyfinu.

¹¹ Umrædd skattprósenta miðast við niðurgreiðslu á upphaflegum fjárfestingakostnaði eða stofnkostnaði við olíuleit og olíuframleiðslu og fer hækkandi eftir því sem félögin ná að greiða meira niður stofnkostnaðinn.

¹² Svæðisgjöld eru innheimt af olíufyrirtækjum sem eru fyrsta árið 7.000 NKR á km² og hækkan síðan ár frá ári þangað til þau hafa náð 70.000 NKR km²

¹³ Í dag er skattprósenta á fyrirtæki á Írlandi 12,5% en fyrir olíuleitar- og olíuvinnslufyrirtæki er hún 25%.

Alþingi
Erindi nr. P 136/463
komudagur 12. 12. 2008

Nefndasvið
Efnahags- og skattanefnd Alþingis
Alþingi
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 12. desember 2008
2008120010/42-1-1
TB
jgo/tb

Skattlagning kolvetnisvinnslu

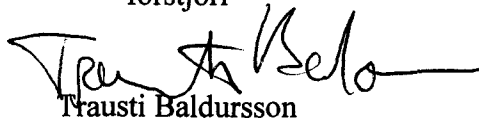
Vísað er í tölvupóst frá Efnahags- og skattanefnd Alþingis, dags. 10. desember sl., þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um frumvarp til laga um skattlagningu kolefnisvinnslu, 208. mál.

Náttúrufræðistofnun Íslands gerir ekki athugasemd við frumvarpið.

Virðingarfyllst

Jón Gunnar Ottósson
forstjóri

Trausti Baldursson

Alþingi
Erindi nr. P 136/460
komudagur 12.12.2008

ORKUSTOFNUN

Grensásvegur 9
108 REYKJAVÍK
os@os.is

Sími - 569 6000
Fax - 568 8896
<http://www.os.is>

Efnahags- og skattanefnd Alþingis
Eiríkur Áki Eggertsson
nefndarritari
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 12. desember 2008
Tilvísun: 2008120002
Bréfalykill: 50.13
Verknúmer: 1227040

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um skattlagningu kolvetnisvinnslu, 208. mál.

Orkustofnun hefur borist erindi efnahags- og skattanefndar Alþingis, dags. 10. desember sl., þar sem óskað er umsagnar stofnunarinnar um frumvarp til laga um skattlagningu kolvetnisvinnslu, 208. mál..

Orkustofnun hefur kynnt sér frumvarpið og gerir ekki athugasemdir við efni þess að svo stöddu.

Virðingarfyllst

Lárus Ólafsson

Alþingi
Erindi nr. P 136/480
komudagur 15.12.2008

DAGSETNING

TILVÍSUN

Alþingi, efnahags- og skattanefnd
vt. Eiríkur Áki Eggertsson
Austurstræti 8
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 12. desember 2008 02-2008120317
T-ums 36/08

**Umsögn ríkisskattstjóra um frumvarp til laga um skattlagningu kolvetnisvinnslu -
208. mál, þskj. 281.**

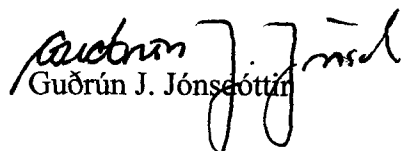
Ríkisskattstjóri hefur þann 11. desember 2008 móttekið tölvupóst þar sem embættinu er gefinn kostur á að veita umsögn um frumvarp til laga um skattlagningu kolvetnisvinnslu - 208. mál, þskj. 281.

Í frumvarpinu er að finna sérreglur um að landgrunnið og að starfsemi á því falli undir skattalögsögu íslenska ríkisins, skattskyldu aðila sem hafa tekjur af starfsemi þar og sérstök ákvæði um skattlagningu kolvetnisvinnslu. Skattlagning hagnaðar af nýtingu óafturkræfra náttúruauðlinda er vandmeðfarin annars vegar sakir þess gífurlega kostnaðar, sem fellur til hjá leyfishafa og hins vegar þarf eigandi auðlindarinnar, þ.e. íslenska þjóðin að fá eðlilegan hagnað af þeim mikla arði, sem fellur til ef gjöfular kolvetnislindir finnast á íslenska landgrunninu. Fram kemur að sérstakur starfshópur sem m.a. var skipaður fulltrúum ríkisskattstjóra hafi samið frumvarpið og að það sé í samræmi við stefnumörkun ríkisstjórnarinnar um skattlagningu kolvetnisvinnslu.

Í almennum athugasemdum við frumvarpið kemur fram að kolvetnisleit og -rannsóknir geti tekið 9-12 ár. Gera má því ráð fyrir að gera þurfi breytingar á einstökum ákvæðum eftir því sem reynsla nágrannabjóða okkar gefur tilefni til enda er við samningu frumvarpsins höfð hliðsjón af erlendum lögum um sama efni. Vera má að kanna þurfi frekar skatthlutfallið í ljósi breytilegs afraksturs af auðlindinni, þ.e. komi í ljós að hófleg arðsemi skili ekki nægum skatttekjum miðað við skatthlutfallið eins og það er nú. Þá leggur ríkisskattstjóri áherslu á að þeim breytingum, sem boðað er að þurfi að gera á öðrum lögum, verði fylgt eftir. Ennfremur má gera ráð fyrir að taka þurfi upp ákvæði tvísköttunarsamninga vegna þessarar lagasetningar. Ríkisskattstjóri telur að öðru leyti ekki ástæðu til að gera athugasemdir við efni frumvarpsins.

Virðingarfyllt

Ingvar J. Rögnvaldsson

Guðrún J. Jónsdóttir

Alþingi
Erindi nr. P 136/459
komudagur 12.12.2008

12.12.2008

Efnahags- og skattanefnd Alþingis.

Frumvarp til laga

um skattlagningu kolvetnisvinnslu.

(Lagt fyrir Alþingi á 136. löggjafarþingi 2008–2009.)

Samtök fjárfesta telja sig þess ekki umkomin að fjalla um kolvetnisskatta.

**Með vinsemd og virðingu,
Vilhjálmur Bjarnason**

11.11.2008

*Alþingi
Erindi nr. P 136/426
komudagur 11. 12. 2008*

Alþingi,
Efnahags- og skattanefnd.

Samtök fjármálafyrirtækja hafa fengið til umsagnar frumvarp til laga um skattlagningu kolvetnisvinnslu (208. mál). SFF hafa ekki athugasemdir við frumvarpið.

Virðingarfyllt,
Helga Jónsdóttir.

Helga Jónsdóttir

Héraðsdómslögmaður / Attorney at Law

Sími / Tel: (+354) 591 0400

Farsími / Mobile: (+354) 899 7903

Netfang / e-mail: helga@sff.is

www.sff.is

SFF
SAMTÖK FJÁRMÁLAFYRIRTÆKJA
Icelandic Financial Services Association

Alþingi
Erindi nr. P 136/479
komudagur 15.12.2008

12. desember 2008
SI-46516

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Með bréfi dags. 10. desember 2008 sem barst í tölvupósti sama dag, óskaði efnahags- og skattanefnd Alþingis eftir umsögn Seðlabanka Íslands um frumvarp til laga um skattlagningu kolvetnisvinnslu, 208. mál.

Seðlabanki Íslands gerir ekki athugasemdir við frumvarp þetta.

Virðingarfyllst
SEÐLABANKI ÍSLANDS

Davíð Oddsson
formaður bankastjórnar

Eiríkur Guðnason
bankastjóri

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og skattanefnd
b/t Eiríks Áka Eggertssonar
nefndarritara
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 14. desember 2008.

Efni: Frumvarp til laga um skattlagningu kolvetnisvinnslu (208. mál).

Viðskiptaráð þakkar nefndinni fyrir það tækifæri að fá að veita umsögn um ofangreint frumvarp sem felur í sér að sérlög skuli gilda um skattskyldu og skattlagningu kolvetnisvinnslu

Viðskiptaráð gerir talsverðar athugasemdir við að fá eingöngu 5 daga til að kynna sér frumvarp þetta, en frumvarpið hefur að geyma lagareglur sem ekki hafa verið settar áður hér á landi og að auki varðar það umtalsverða hagsmuni. Í slíkum tilfellum er afar mikilvægt að löggjafinn flýti sér hægt og kalli eftir umsögnum og álitum sem flestra og veiti þeim talsvert svigrúm til að kynna sér efni frumvarpsins og sambærilegar lagareglur í öðrum löndum.

Viðskiptaráð gerir nokkrar athugasemdir við frumvarpið sem litast allar af því hversu stuttur frestur var veittur.

Í fyrsta lagi er afar mikilvægt viðmiðunarverð á kolvetni sé rétt ákvarðað af þeirri nefnd sem fjármálaráðherra á að skipa skv. 6. gr. frumvarpsins, sérstaklega í ljósi þess að viðmiðunarverðið liggur til grundvallar á útreikningi skattstofns. Að mati Viðskiptaráðs væri því rétt að fella það inn í 6. gr. frumvarpsins að nefndin leitaði, einu sinni í mánuði áður en nefndin kemur saman, eftir áliti þeirra aðila sem starfa við kolvetnisvinnslu í skilningi 1. gr. frumvarpsins á því hvað þeir teldu rétt viðmiðunarverð. Er þetta einkar æskilegt í ljósi þess að ákvarðanir nefndarinnar sæta ekki stjórnsýslukæru.

Viðskiptaráð leggur til að bætt verði nýrri málsgrei þar sem kveðið er á um að viðmiðunarnefndin skuli óska eftir áliti þeirra sem starfa við kolvetnisvinnslu hér á landi hvað viðmiðunarverð næsta mánaðar skuli vera.

Í öðru lagi telur Viðskiptaráð að varast ætti allar sérreglur hvað skil á opinberum gjöldum varðar. Ætti því í 8. gr. frumvarpsins að miða alfarið við lögum nr. 45/1987, um staðgreiðslu opinberra gjalda. Hvað 2. mgr. þessa ákvæðis varðar er það mat Viðskiptaráðs að breyta þurfi orðalagi þess en þar segir að Orkustofnun þurfi að staðfesta áætlun um áformaða heildarvinnslu. Það er álit Viðskiptaráðs að hér nægi að kveða á um skyldu aðila sem stunda kolvetnisvinnslu að skila sannanlega inn áætlunum um áformaða heildarvinnslu. Þar sem Orkustofnun hefur engar heimildir til að hafa áhrif á áætlun þessara aðila er óþarft að krefjast staðfestingar hennar.

Þar sem áætlun um heildarvinnslu liggur til grundvallar mánaðarlegri staðgreiðslu er mikilvægt að fella inn í 8. gr. undabáguákvæði ef ske kynni að forsendur hennar skyldu bresta og raunveruleg vinnsla engan vegin haldast.

í við áætlunina. Án slíkrar undanþágu gæti tiltekinn aðili verið að greiða staðgreiðslu án þess að baki henni lægju tekjur og ef vinnslan bregst snemma á árinu gæti verið um umtalsverðar fjárhæðir að ræða.

Viðskiptaráð leggur til að orðalagi 2. mgr. 8. gr. verði breytt þannig að aðilar þurfi sannanlega að senda Orkustofnun áætlun um áformaða heildarvinnslu. Jafnframt er lagt til að bætt verði við málsgrein sem felur í sér undanþágu frá því að staðgreiðsla sé greidd af slíkri áætlun ef forsendur hennar bresta algjörlega.

Viðskiptaráð telur ástæðu til að gera athugasemd við 11. gr. frumvarpsins sem felur í sér eins konar milliverðlagsákvæði. Er ákvæðinu ætlað að tryggja sem best innlenda skattlagningu á raunhagnað þessara aðila, m.ö.o. að koma í veg fyrir að aðilar færi hagnað yfir til landa þar sem skattlagning er hagstæðari. Afskaplega vafasamt er að leggja í vegferð af þessu tagi. Í fyrsta lagi er vinna hafin í fjármálaráðuneytinu að setningu milliverðlagsreglna, umfram núgildandi armslengdarákvæði tekjuskattslaga. Til að gæta samræmis ætti að miða alfarið við ákvæði þess. Í öðru lagi er mun ódýrara að útbúa skattumhverfið þannig að fyrirtækin hafi lítinn sem engan hvata af því að færa hagnað sinn í aðrar lögsögur í stað þess að vera að reisa girðingar. Í þriðja lagi geta flóknar og kostnaðarsamar reglur er beinlínis fráhrindandi með þeim afleiðingum að fyrirtæki sjái sér ekki hag í því að vinna hér kolvetni, þar með missum við af skattgreiðslum þeirra og starfsmanna þeirra og látum renna okkur úr greipum mikilvægt tækifæri til að byggja hér upp öflugan þekkingariðnað og hugvit á þessu sviði.

Viðskiptaráð leggur til að skattlagning kolvetnis hér á landi verði háttað þannig að fyrirtækin hafi enga ástæðu til að flytja hagnað henni tengdri í aðrar lögsögur.

Í 19. gr. frumvarpsins er að finna skorður við úthlutun arðs með þeim hætti að hlutfall eigin fjár verður að vera hærra en 15% af skattalegu bókfærðu verði heildareigna til að arðsúthlutun sé möguleg. Ekki er að finna rökstuðning fyrir þessari reglu í greinargerð frumvarpsins og því er mikilvægi þess algerlega á reiki. Vegna þessa getur Viðskiptaráð ekki fallist á réttmæti þess.

Viðskiptaráð leggur til að 19. gr. frumvarpsins verði felld brott.

Á föstudaginn síðasta var frumvarpi til laga um breytingu á tollalögum (þingmál 193) samþykkt þar sem landið var gert að einu tollumdæmi og heiti Tollstjórans í Reykjavík breytt. Vegna þessa þarf að gera breytingar á 21. gr. frumvarpsins.

Að lokum vill Viðskiptaráð ítreka mikilvægi þess að öll skatthlutföll og allar fjárhæðir gjalda og útreikningur þeirra séu að fullu sambærileg því sem gerist í þeim löndum sem við berum okkur við og helst gott betur.

Viðskiptaráð leggur til að frumvarpið nái ekki óbreytt fram að ganga.

Virðingarfyllt,

Haraldur I. Birgisson

Haraldur I. Birgisson
Lögfræðingur Viðskiptaráðs